

JUTRO

Izhaja vsak dan razen ponedeljka.
Naročnina znaša mesečno Din 25.—
Za inozemstvo Din 40.—

Uredništvo:
Ljubljana, Knafljeva ulica 5, telefon
3122, 3123, 3124, 3125, 3126. Maribor,
Grajski trg št. 7, telefon št. 2455,
Celje, Strossmayerjeva ulica št. 1,
telefon št. 65.

Rokopisi se ne vračajo

Poljska politika

Začetek rušenja češkoslovaške suve-
renosti, ki se krije s prvim Chamber-
lainovim razgovorom z nemškimi kan-
celarjem Hitlerjem, je sprožil val, ki
uteglo imeti usodne posledice za vso
Evropo. Dočim je bila Češkoslovaška
pred nekaj dnevi ogrožena samo z
nemške strani v zvezi z nevarnim raz-
pletom sudetske krize in sta bili njeni
dve bojni sosedni, Madžarska in Poljs-
ka, v glavnem še rezervirani, se je to
njuno razpoloženje zadnje dni bistve-
no spremenilo. Razen vprašanja odce-
pitve sudetskih Nemcev je bilo čez noč
postavljeno, v ospredje tudi vprašanje
odcepitve Madžarov in Poljakov od Če-
škoslovaške.

V torek, tik pred drugim Chamber-
lainovim razgovorom s Hitlerjem, je
madžarski ministrski predsednik Im-
redy v spremstvu madžarskega zuna-
njega ministra Kanye ter šefa general-
nega štaba Keresztosa-Fischerja pohi-
tel v Berchtesgaden, da poprosi nem-
škega kancelarja za podporo pri zahte-
vi po priznanju pravice do samoodloč-
be tudi za Madžare v ČSR. Madžarska
vlada se je takoj pobrigala, da o teh
svojih zahtevah obvesti tudi London,
Pariz in Rim, pri čemer so se madžar-
ski diplomati oprli zlasti na Musso-
linijeve tržske izjave, da je treba prizna-
ti pravico do samoodločbe vsem na-
rodnostim v ČSR.

Na isto stališče so se zaradi peščice
Poljakov v tešinskem okraju postavili
tudi uradni poljski krogi, ki so prav
tako zaprosili za pomoč Hitlerja, med-
tem ko so v posebnih notah v Pragi,
Londonu, Parizu in Rimu tudi formal-
no izrazili svojo zahtevo, da se tešin-
skim Poljakom prizna iste pravice
kakor sudetskim Nemcem, torej tudi
pravica do odcepitve od Češkoslova-
ške.

Iz poročil nekaterih dobro informi-
ranih listov pa je mogoče o tem nenad-
nem izstopu Madžarske in Poljske iz
dosedanje rezervirane stališča na-
še vse nevarnejše račune obeh držav, ki
hočeta izkoristiti sedanjo krizo v svoje
posebne namene. »Neue Zürcher Zei-
tung« in pariški »Temps« poročata v
zvezi z madžarskimi in poljskimi zahtevami, da sta se Varšava in Budimpe-
šta sporazumeli o izvedbi nekega že
dolgo tajno pripravljenega načrta o
razdelitvi vzhodnega dela Češkoslova-
ške in o postavitvi skupne meje med
obema državama.

Razumljivo je, da povzročajo taka in
podobna poročila vedno večjo zaskrb-
ljenost v Parizu in Londonu. Zato se
tudi ne čudimo, ako pariški »Temps«
pripominja k tem poročilom na uvod-
nem mestu: »Vse to bi pomenilo novo
preizkušnjo za češkoslovaško državo z
vsemi posledicami, ki bi jih to moglo
imeti za splošni položaj v Evropi. Naj
se samo malo pomisli, kakšna bi bila
bodočnost Evrope, ako bi se kriza raz-
vijala v tem smislu.« Oficiozni pariški
organ pri tem ne zadržuje svoje kri-
tike zaradi »osebne politike pokrovni-
ka Becka«. Tudi druga poročila iz
Londona in Pariza potrjujejo, da sta
se Anglija in Francija odločno uprli
poljskim in madžarskim zahtevam, to-
da na zapadu se obenem vedno bolj
zavedajo, da je zlo že sprovedeno in da
gama samo z obdolžitvami na ta ali oni
način ne bo več mogoče zaustaviti. Iz
pisanja nemških listov je jasno razvid-
no, da so nemške zahteve glede Češko-
slovaške prav v zvezi s poljsko in ma-
džarsko akcijo močno narasle in več-
rajšnji italijanski listi poročajo iz Go-
desberga, da Nemčija odločno odklanja
sleherno misel o imenovanju medna-
rodnih komisij za določitev novih če-
škoslovaških mej, kajti razvoj je po
nemškem mnenju že prehitel nade v
ohranitve okrnjene Češkoslovaške.

V zvezi s poljskim korakom se ved-
no glasneje oglašajo kritiki, ki pravijo,
da je Poljska s svojimi 6 milijoni na-
rodnih manjšin najmanj poklicana, da
v tako usodnem zgodovinskem trenu-
tu, kakršen je sedanj, postavi zahtevo
o priključitvi 60.000 Poljakov v tešin-
skem okraju v ČSR, ne da bi pri tem
pomislila, da se taka taktika utegne že
v bližnji bodočnosti maščevati nad njo
samo.

V opravičilo poljske politike sta se
doslej navajali predvsem dve okoliš-
tini: njen posebni geografski položaj, ki
ji sredi med dvema velesilama nare-
kuje izredno previdne zunanje politične
usmeritve, ter okolnost, da je bila
vsa poljska politika v zadnjih letih sa-
mo reakcija na nerazumevanje franco-
skih krogov za izjemni poljski položaj,
zlasti po letu 1933, ko je v Nemčiji
prevzel oblast narodni socializem in je
bil program nove Nemčije že vsakemu
znan iz Hitlerjeve knjige »Mein Kampf«.

Znani češkoslovaški publicist Ferdi-
nand Paroutka je še pred dobrim me-
secem v »Lidovih Novinah« psiholo-
ško opravičeval Beckovo zunanje politič-
no preusmeritev k Nemčiji s popoln-
nim nerazumevanjem Francije za nevar-

Sestanek v Godesbergu brezuspešen?

Chamberlain in Hitler se včeraj nista več sestala, ker se nasprotstva niso dala odstraniti — Chamberlain se danes zjutraj vrača v London — Vznemirjenje v vsej Evropi

London, 23. sept. h. Pogajanja s Hit-
lerjem so bila danes nenadno prekinje-
na. Prvotno je bilo določeno, da se bo-
sta angleški ministr. predsednik Cham-
berlain in kancelar Hitler dopoldne spet
sestala in da bodo k današnjim razgo-
vorom pritegnjeni tudi njuni angleški
in nemški politični strokovnjaki. Opti-
mistični opazovalci so bili davi mnenja,
da je bil sporazum o ureditvi sudetsko-
nemškega vprašanja načelno že do-
sežen. Sporazum naj bi v glavnih pote-
zah v celoti upošteval Hitlerjeve zahtev-
te, izražene na prvem sestanku v
Berchtesgaden. Danes naj bi se s so-
delovanjem političnih strokovnjakov
določile poedine podrobne določbe spo-
razuma.

Povsem nepričakovano pa je nastalo
neko nesporazumljenje, ki ga do popo-
ldneva še ni bilo mogoče pojasniti. Po
zatrjevanju dobro poučenih krogov je
Chamberlain pozval Hitlerja, naj se pri-
ključi mirolnemu pozivu, ki naj bi ga
izdal vodilni evropski državnik na-
rodom vsega sveta, da bi se ohranil mir.
Hitler pa je izrazil svoje pomisleke pro-
ti takemu skupnemu nastopu. Hitlerjevo
stališče je napravilo na Chamberlaina
izredno globok vtis. Prišel je v Gode-
sberg z željo, da bi predvsem ustvaril
nujno potrebno mirno atmosfero v o-
dnosih med Češkoslovaško in Nemčijo.
Bil si je na jasnem, da bi mogli even-
tualni novi incidenti vendarle pripravi-
ti nemško armado do oboroženega
nastopa proti Češkoslovaški. Zaradi
tega je sklenil zahtevati od Hitlerja

predvsem obvezno izjavo, da nemška
vojska ne bo prekršila suverenosti če-
škoslovaške države, dokler se v Gode-
sbergu pogajanja ne zaključijo.

Chamberlain je poslal davi dejansko
kancelarju Hitlerju pismo, v katerem
je obrazložil stališče angleške in fran-
coske vlade in njune osnovne pogoje za
mirno ureditev češkoslovaškega pro-
blema. Ob 15.35 je bilo Chamberlainu
izročeno Hitlerjevo pismo kot odgovor
na njegovo jutranje sporočilo. Vsebinska
odgovora še ni znana.

V ostalem je današnji dan v Gode-
sbergu potekel v neprestanih telefonskih
in brzojavnih stikih z Londonom in Pa-
rizom. V nemških krogih zatrjujejo, da
so se ti telefonski razgovori nanašali v
prvi vrsti na podrobno preciziranje
enotnega stališča obeh vlad glede na re-
zultate včerajšnjih razgovorov. Po nji-
hovem zatrjevanju se bodo pogajanja še
nocoj nadaljevala in morda jutri zvečer
zaključila.

Ministrski predsednik Chamberlain
je danes popoldne pozval svojo privatno
tajnico iz Londona, ki se je takoj z le-
talom odpeljala v Köln. Tudi angleški
krogi izjavljajo, da so se današnji
Chamberlainovi razgovori z Londonom
nanašali predvsem na proceduro, s ka-
tero naj se uredi češkoslovaško vpra-
šanje. V teh krogih pa obenem vedno
znova poudarjajo, da bi nastale nepre-
mostljive težave, če bi se Nemčija ven-
darle odločila za kakšno vojaško akcijo
proti Češkoslovaški, še preden bi se go-
desberški razgovori zaključili.

Do večera ni bilo novega sestanka

London, 23. sept. br. Ob 20. Cham-
berlain se danes do zvečer ni sestel s
Hitlerjem. V včerajšnjih razgovorih
nastale komplikacije še niso mogle biti
razpletene in kompromis med stališči
obeh državnikov še ni bil mogoč. Tudi
izmenjava pisem med Chamberlainom
in Hitlerjem v toku današnjega dne ni
prinesla razčiščenja.

Zvečer je Chamberlain preko angle-
škega poslanika Hendersona in svojega
prvega sotrudnika Wilsona, ki sta obiš-
kala ministra Ribbentropa v hotelu
Dreesen, še enkrat poskusil, da se omo-
goči nadaljevanje razgovorov. Poskus
je ostal, kakor izgleda brezuspešen.

Proti 20. zvečer je semkaj dospela
vest, da se Chamberlain vrača jutri do-
poldne v London, ne da bi bil še enkrat
govoril s Hitlerjem.

Londonski krogi smatrajo, da je polo-
žaj skrajno resen.

Ministri so zbrani ves dan. Lord Ha-
lifax je sprejel po vrsti nemškega, ita-
lijanskega, ruskega, portugalskega in
poljskega poslanika ter je opetovano
konferiral s francoskim poslanikom.
Med Londonom in Parizom so se ves
dan vršila telefonska posvetoovanja.

Namestnik predsednika vlade sir Si-
mon je zvečer obvestil kralja o resnosti
položaja.

V Londonu se je silno vznemirjenje
ljudeških slojev danes še stopnjevalo. Si-
len vtis je napravilo obvestilo, ki so ga
prejeli starši vseh šolskih otrok, da bodo
šolske oblasti v danem primeru odpra-
vile otroke nemudoma na deželo, ne da
bi starše o tem obvestile.

Službena obvestila

Godesberg, 23. septembra. AA. (Reuter)
Uradno poročajo, da se bo Chamberlain
s člani angleške delegacije vrnil v Lon-
don jutri navezgodaj zjutraj.

ni položaj Poljske. Po Peroutkovem
mnenju je za razvoj poljske politike v
zadnjih letih v veliki meri odgovorna
Francija sama, odprto je samo vpraša-
nje, ali je bila smer poljske reakcije
na francosko zadržanje zares tako pra-
vilna, kakor se navidezno zdi.

Sedanji poseg Poljske v razplet su-
detske krize pa kaže, da je Poljska iz
svoje reakcije proti nerazumevanju
Francije izvajala povsem napačne za-
ključke, ki nevarnost za njo le še po-
večujejo. Naravna in zdrava reakcija
Poljske na trpka spoznanja glede za-
pada in glede nove nevarnosti bi bila
samo v globlji strnitvi vseh mirolnih
sil v srednji in vzhodni Evropi. Samo
tako bi Poljska služila tudi svojim
interesom. Iz novejšega razvoja pa ve-
mo, da je celo pri svojih poslednjih na-
porih za osnovevanje nekakšnega nevtral-
nostnega bloka dosledno izključevala
iz te kombinacije Češkoslovaško, če-
prav je s češkoslovaško usodo tako
močno povezana tudi njena usoda. Ko
bo zgodovinar ugotavljal krivdo in za-
sluge držav za razvoj, ki se nam na-
kazuje, ne bo imel, kakor se zdi, lahkega
dela, kajti vprašanje odgovornosti
se v teh usodnih dneh čedalje bolj za-
pleta...

Petersberg, 23. sept. AA. Malo pred 18.
uro sta Henderson in Horace Wilson za-
pustila hotel Petersberg in odšla k zuna-
njemu ministru von Ribbentropu. Cham-
berlain in ostali angleški delegati so
ostali v hotelu.

Pariz, 23. sept. AA. (Havas). Reuter
poroča iz Godesberga, da tam uradno
izjavljajo, da se bo Chamberlain z osta-
limi člani angleške delegacije vrnil v
London jutri zjutraj navezgodaj. —
Chamberlain se bo nocoj sestel s Hitler-
jem, da se od njega poslovili.

Kriza dosegla višek

Godesberg, 23. sept. br. Po današnji do-
poldanski izmenjavi pisem Chamberlaina
in Hitlerja so se pojavile govorice, da se
bodo proti večeru razgovori vendarle na-
daljevali. Toda ob 18.12 sta se v hotelu
Dreesen zglasila le angleški poslanik v
Berlinu Henderson in prvi Chamberlainov
spremljevalec Wilson, ki ju je zunanji mi-
nister Ribbentrop takoj sprejel. Na tem
sestanku so si, kakor zatrjujejo nemški
politični krogi, še podrobno pojasnili sta-
lišča obeh vlad glede končne ureditve če-
škoslovaškega problema.

Vsekakor je po obtem vtisu v godesber-
ških političnih in novinarskih krogih ev-
ropska kriza danes dosegla svoj višek.

Noč v Godesbergu

Godesberg, 23. sept. AA. DNB. Po snoč-
nem Chamberlainovem povratku s sestankom
s Hitlerjem je vladala skoro vsa pre-
tekla noč in danes od ranega jutra spet
največja živahnost v predsodah urada an-
gleškega ministrskega predsednika v ho-
telu na Petersbergu. Telefonski razgo-
vi angleške delegacije z Londonom, prav
tako pa tudi s Parizom, niso mogli pre-
nehati. Prevladoval pa je splošni vtis, da
so bili včerajšnji dveurni razgovori bolj
priprava za današnje. O vsebini razgo-
rov se do danes ni samo ugibati na podla-
gi poročil o vsebini londonskih protipre-
dlogov.

Odgoditev dopoldanskega sestanka

Godesberg, 23. sept. AA. (Havas) Ob 15.
Angleško-nemški sestanek, ki bi se
imel vršiti danes dopoldne je bil odložen.
V krogih britanske delegacije izjavljajo,
da je predsednik britanske vlade danes
dopoldne poslal Hitlerju pismo, in da
pričakujejo, da bo führunger na pismo od-
govoril. Sestanek obeh delegacij je odvi-
šen od Hitlerjevega odgovora Chamber-
lainu. Nedvomno je predsednik britanske
vlade zahteval od führungra poročila, od
katerih bo odvisno nadaljevanje razgo-
vorov.

Chamberlain je bil vse dopoldne sku-
paj s svojimi sodelavci in v stalnih tele-
fonskih stikih z Londonom.

Praški odgovor na Chamberlainov apel

Praga, 23. sept. AA. (ČTK). Uradno
poročajo: Predsednik britanske vlade
Chamberlain je poslal češkoslovaški vladi
zahtevo, da povsod, zlasti pa v krajih z
mešanim prebivalstvom, pozove narod, da
ohrani mir in red. To Chamberlainovo zahtev-
so so sporočili vsem, posebno pa v Nem-
čiji. Chamberlain zahteva, da se ne smejo
dogajati incidenti tudi ne v notranjščini
češkoslovaške države, pa tudi nobene tuje
intervencije ne sme biti od nikoder. Če-
škoslovaška je storila vse, da ne pride več
do incidentov in da ne bo nobene sovražne

intervencije. Zato češkoslovaška vlada po-
novno poziva vse svoje državljane, da
ohranijo red in mir, sama bo pa storila
vse, kar je v njenih močeh, da se seda-
njim diplomatskim razgovorom med Veli-
ko Britanijo in Nemčijo ne bodo metala
polena pod noge. Češkoslovaška vlada upa,
da bodo tudi vsi tisti, ki jim velja Cham-
berlainov apel, enako ravnali.

Praga, 23. sept. h. V Prago je danes pri-
šel poziv angleškega ministrskega pred-

sednika naj Češkoslovaška vlada za vsako
ceno obrani mir v obmejnih krajih, in da
ne bi kakršenkoli incident motil mirno
atmosfero, v kateri se morajo razvijati po-
gajanja v Godesbergu. Češkoslovaška vlada
je takoj proučila ta poziv in izdala še ne-
kak novih ukrepov, tako onega glede ob-
sednega stanja v Kaplicah, da bi v celoti
izpolnila željo angleškega ministrskega
predsednika.

Kaj predlaga Hitler in kaj Chamberlain

Angleška poročila o nasprotstvih, ki onemogočajo sporazum v Godesbergu

London, 23. sept. AA. Diplomatski ured-
nik »Times« lašča tri točke v katerih
Velika Britanija ne more odnehati in ki
bi mogle pripeljati do tega, da se Cham-
berlain vrne brez uspehov iz Godesberga,
kar bi rodilo najhujše posledice. Te tri
zahteve so tele: 1. Zahteve Poljakov in
Madžarov se imajo za zdaj izključiti iz
razgovorov. 2. Nemčija mora demobilizir-
ati svojo vojsko, in 3. za izmenjavo pre-
bivalstva in za novo razmejitev med ČSR
in »ahjom je dati dovolj časa.

Poseben dopisnik »Daily Expressa« tr-
di da je Hitler postavil najbrž te zahtev-
e: 1. Da se ima čsl. vojska takoj reduci-
rati na mirovno stanje. 2. Uvde se po-
sredno nadzorstvo nad škodovimi tovar-
nami in prepove tem tovarnam, da bi pro-
dajale orožje državam, ki ne žive v dobrem
razmerju z rajhom. 3. ČSR pretrga svojo
zvezo s Francijo in Rusijo. 4. Praga mo-
re skleniti nove zveze, le z dovoljenjem
Berlina.

Pariz, 23. sept. AA. (Havas) Po poroči-
lih, ki so prispela v Pariz, leži glavna te-
žava, zaradi katere je prišlo do prekinje-
nja pogajanj v Godesbergu v zahtevi, ki
jo je podal Hitler, da mora sudetsko-
nemške pokrajine, katere meje bi morale
biti določene po skupnem sporazumu
Nemčije, Francije in Anglije, brez na-
daljnega zaseda nemška vojska. Z druge

strani bi Hitler pristal na to, da defini-
tivno nemško-češkoslovaško mejo določi
mednarodna komisija, kakor stoji to v
francosko-angleškem načrtu.

Godesberg, 23. sept. AA. (Havas). Danes
ob 13. je bil osnutek Hitlerjevega odgovora
na Chamberlainovo pismo gotov, toda ta
načrt je bil še predmet izmenjave mnenj
med Hitlerjem in njegovimi svetovalci. V
nemških krogih priznavajo, da obstoje do-
kaj resne težave, poudarjajo pa da ima
vsaka konferenca svojo krizo in da ni ume-
stnej pretiran pesimizem. Kljub temu se še
ne more reči, da bo Hitlerjev odgovor An-
gleže zadovoljil. Na britanski strani kažejo
skrajno rezerviranost. Od sredi niso člani
angleške delegacije zapustili svojih apart-
majev, kjer tudi kosijo in večerjajo in od-
koder so v stalnih telefonskih zvezah z
Londonom. Zdi se, da je Chamberlain skle-
nil doseči plemenito izjavo od Hitlerja, pre-
sen bi razgovore nadaljeval. Na kaj bi se
nanašala ta izjava, za zdaj samo ugibajo,
toda zelo verjetno je, da bi se imela nana-
šati na gibanje nemške vojske in na soo-
čevanje obljub, ki jih je dal v Berchtesgad-
nu sam Hitler, ko se je obvezal, da ne bo
ničesar ukrenil, dokler bodo pogajanja tra-
jala. Zdi se, da je vprašanje novih meja
in nemške demobilizacije prav tako povzo-
čilo resne težave.

Silno vznemirjenje v Parizu in Londonu

Obe vladi zasedata skoro neprekinjeno — Pariške informacije o dogodkih v Godesbergu in o nemških zahtevah

Nemška odklonitev garancije za nove meje ČSR

Pariz, 23. septembra. v. V pariških po-
litičnih krogih zasledujejo potek razgo-
rov v Godesbergu z največjo pažnjo. Vso
noč so se vršili iz pisarne predsednika
Chamberlaina v Petersbergu dolgi nočni
telefonski razgovori z Londonom in Pa-
rizom. Angleški kabinet je že od sinoči v
permanenci. V Parizu so bili glavni mi-
nistri zbrani pri zunanjem ministru Bonne-
tu. Pariz in London sta bila v stalni zvezi.
V Londonu so velike množice občinstva
stale pred predsedništvom angleške vlade.
Od časa do časa je prišlo do manifestacij
za ČSR.

Ob 15.35 je bil izročen predsedniku
Chamberlainu pismen odgovor kancelarja
Hitlerja. Prinesel ga je Hitlerjev tolmač
Schmidt. V zvezi s predajo tega pisma pra-
vijo v nemških krogih, da so nastale v po-
gajanjih velike težave in da je izbruhnila
kriza konference. Vendar pa upajo, da bo
kriza prebrodena, kakor je bila že pri toli-
kih konferencah, ki so že tudi vzbujale
videz, da so se razbile.

Kancelar Hitler pravi v svojem odgo-
voru, da je položaj za Nemčijo jasen in da
so znane nemške zahteve. Češkoslovaška mora
takoj odstopiti in izprazniti vse ozemlje,
kier so sudetski Nemci kompaktno nasele-
ljeni. Treba je določiti nstoppek za ljudsko
glasovanje v vseh ostalih okrajih, kjer so
Nemci v večini ter ugotoviti način zame-
nljave prebivalstva med Nemčijo in ČSR.
Končno pravi kancelar Hitler, da Nemčija
ne more prevzeti garancij za interpetito
okrnjene češkoslovaške republike, ako ne
bosta na njo pristali tudi Poljska in Ma-
džarska.

Proti večeru so tolmačili nemški infor-
mirani krogi inozemskim novinarjem, da
je Hitler odklonil vsako garancijo za nove
češkoslovaške meje, dokler ne bodo re-
šena vprašanja vseh narodnih manjšin v
ČSR.

Neprestani posveti v Londonu

London, 23. sept. v. Spričo telefonskih
obvestil, ki so jih sprejeli v Londonu, so se
ob 15. popoldne zbrali v Foreign Officeu
lord Halifax, namestnik ministrskega pre-
sednika in finančni minister John Simon,
notranji minister Samuel Hoare, minister
za narodno obrambo Inskipe in minister za
kolonije Macdonald. Ostali so zbrani vse
do večernih ur. Poslednji je prisostvoval
konferenci da bi lahko sproti obvestil vla-
de dominijonov o razvoju položaja.

V zunanjem ministruvstvu se je danes ogla-
silo tudi več tujih zastopnikov. Najprej je
Halifax sprejel poljskega poslanika grofa
Rasinskega, ki mu je, kakor zatrjujejo ne-

Splošna mobilizacija na češkoslovaškem

Praga, 23. sept. br. Vse češkoslo-
vaške radijske postaje so nocoj ob 22.15
razglasile splošno mobilizacijo in so ob-
javile vse podrobnosti glede vojaških
obveznikov, ki se morajo najkasneje v
šestih urah zglediti po najhitrejši in naj-
krajši poti na vojaških uradih.

„Francija bo storila svojo dolžnost“

Pariz, 23. sept. AA. Havas. Predsednik
vlade Daladier je obvestil zastopstvo de-
lavske stranke o zadnjih poročilih, ki jih
je dobil na vprašanje nekaterih članov de-
legacije o možnosti, da se pogajanja pre-
lože ali celo prekinjejo. Predsednik vlade
je izjavil, da sta se Francija in Anglija
gotovo sporazumeli glede ukrepov, ki jih
je treba podvzeti. V primeru, da bo Češko-
slovaška postala žrtev neizzvanega napa-
da, bo Francija takoj storila potrebne ko-
rake za pomoč. Na vprašanje glede mož-
nosti sklicanja parlamenta, je Daladier iz-
javil: Če bodo dogodki zahtevali, bo pa-
rlament sklican, da prevzame odgovornost
obenem z vlado.

Angleži še upajo

Godesberg, 23. septembra. AA. (Reuter)
Ni verjetno, da bi Hitler meni nič tebi nič
pustil, da se pogajanja prekinjejo, tudi ne,
če bi prišlo do novih težkih dogodkov. Ne-
ka osebnost, ki se je do nje obrnil Reu-
terjev poseben dopisnik, je izjavila, da je
Chamberlain govoril s Hitlerjem zelo od-
krito. Z veliko odkritostnostjo mu je ori-
sal težkoče, ki jih je treba obvladati.
Kljub vsemu temu po sodbi navedene
osebnosti ni preveč vzroka za pesimizem.
Glavno je, je na koncu dejala ta osebnost,
da sta obe stranki zelo jasno precizirali
svoje stališče.

Ruski pritisk na Poljsko

Sovjetska vlada je zagrozila z odpovedjo nenapadalne pogodbe brez roka — Poljska je sovjetsko demaršo ostro zavrnila

Pariz, 23. septembra. AA. (Havas) Iz Moskve poročajo: Pomočnik komisarja za zunanje zadeve Potemkin je davi ob štirih povabil k sebi poljskega odpravnika Zenkovskega in mu izročil noto sovjetske vlade. V tej noti sovjetska vlada obvešča poljsko vlado, da smatra za neobhodno potrebno sporočiti ji, da bo odpovedala sovjetsko-poljski nenapadalni pakt brez kakršnegakoli poprejšnjega obvestila, če poljska vlada vrže svoje čete na češkoslovaška tla. Člen 2. sovjetsko-poljskega pakta res oprošča obe pogodbenici sprejetih obveznosti, če se ena izmed pogodbenic spusti v napad proti kateri državi.

Sovjetska nota temelji na informacijah, po katerih se poljske čete zbirajo ob češkoslovaški meji, in na glasovih, ki jih poljska še ni preklcala, da se poljske čete pripravljajo na prehod čez mejo.

Nota dodaja: »Sovjetska vlada pričakuje, da bodo ti glasovi demantirani.«

Varšava, 23. sept. Poljski odpravnik poslov v Moskvi je dobil nalog, da izroči namestniku zunanjega komisarja naslednji odgovor na rusko demaršo glede Češkoslovaške:

»Poljska vlada ni nikomur dolžna kakih pojasnil glede ukrepov, ki se ji zde primerni. Poljska vlada dobro pozna besedilo predmetne pogodbe in ne potrebuje nikakršnega tolmačenja.«

V ostalem je dobil odpravnik poslov nalog, naj izrazi svoje zaupanje nad sovjetsko noto, saj je vendar znano, da poljska na poljsko-sovjetski meji ni izvršila nikakih izrednih ukrepov.

Ruska pomoč

Ženeva, 23. septembra. AA. (Reuter). Sovjetski komisar za zunanje zadeve Litvinov je govoril danes popoldne na seji političnega odbora Zveze narodov. Trdil je, da je češkoslovaška vlada, potem ko je bila že sprejela »nemško-angelsko-francoski ultimatum« (tako se je izrazil Litvinov), prosila sovjetsko vlado, naj se izrazi, če se smatra za obvezno držati se češkoslovaško-sovjetskega pakta v primeru, da angleško-nemški razgovori ne bi dovedli do rezultata in da se Češkoslovaška odloči z oboroženo silo braniti svoje meje. Litvinov je dejal, da je sovjetska vlada odgovorila, da sprejema obveznost tega pakta v tem primeru, če tudi Francija zajamči svojo pomoč, kakor stoji v pogodbi.

Resna odločnost v ČSR

Vlada generala Sirovega je prevzela posle

Praga, 23. sept. h. Današnji dan je potekel v Pragi in tudi po vsej ostali Češkoslovaški popolnoma mirno, v znamenju reda, za katerega bo v vseh okoliščinah in za vsako ceno jamčila nova vlada pod vodstvom popularnega generala Sirovega. Iz obmejnih krajev so od časa do časa sicer prihajale vesti o poskusih suđenjsko-nemških oddelkov, prekoračiti mejo. V Kaplicah, južno od Budejovic, je bilo proglašeno obsedno stanje, ker so ilegalne formacije suđenjsko-nemške stranke pokazale očitno namero, da se upro oblastem.

Komunistični dnevnik ustavljen

Opoldne je izvršila praška policija preiskavo v uredništvu glasila komunistične stranke »Rude pravo«. List je bil začasno ustavljen. Poslopje je bilo s tiskarno vred zapечатeno. Vodstvo lista je sicer vložilo protest pri vladi, a vlada doslej o njem še ni sklepala.

Ugoden vtis nove vlade

Včerajšnji prezidentov proglas je bil očitno izredno učinkovit. Življenje v Pragi se je danes popoldne normaliziralo, tako da tuje, ki ni informiran o mednarodnem položaju, zlepa ne bi uganil, da visv v zraku vendarle neposredna vojna nevarnost. Stoični mir praškega prebivalstva je pojav, ki ga ni mogoče dovolj visoko oceniti. Ves češkoslovaški narod se je pomiril, ko je prevzela oblast vlada generala Sirovega, katerega popularnost se je v zadnjih 24 urah še bolj visoko povzpela. Tudi ves tisk pozdravlja novo vlado z navdušenjem, samozvesto in realnim spokojstvom.

Slovo prejšnje vlade

Vlada generala Sirovega je danes prevzela svoje posle. Ob 11.30 so se zglasili pri predsedniku republike dr. Milan Hodža in vsi člani njegovega kabineta. Dr. Hodža se je v poslovnem govoru zahvalil prezidentu za zaupanje, ki mu ga je izkazoval vsa zadnja tri leta in za njegovo podporo. Ne le dogodki zadnjih dni, je dejal, nego vsi pojavi v treh zadnjih tleh letih, posebno pa za časa tretje vlade, so nas postavili pred nove naloge, sprito katerih je bilo treba naziranja in interese poedincev zapostaviti koristim in blaginji naroda. V kritičnem trenutku smo dosegli v naših vrstah popolno enotnost, premagali vse predsode in si ustvarili enotno nacionalno voljo. Vsi strankarski oziro se se postavili ob stran. Ko se sedaj poslavljamo, se nečemo odreči odgovornosti. Formalno je odgovornost za nas prenehala, moralno se še vedno zavedamo vse njene težine. Zato bomo storili vse, da se očuva narodna solidarnost, in bomo tudi v bodoče vedno na razpolago narodu in državi.

Prezident dr. Beneš, se je na to zahvalil in pri tem poudaril, da je bilo sodelovanje koalicijskih strank zmerom v duhu običajnih narodnih interesov. Tudi v bodoče bo potrebno, da vi kot politični faktorji podprete novo vlado. Včeraj sem dejal, da moramo štediti z našimi močmi, ker ne vemo, kaj se bo lahko zgodilo v prihodnjih dneh. Stalno upam, da se bodo stvari končno zasukale v pravo smer in da se bo vse še dobro izteklo. Toda biti moramo nenehoma budno na straži. Ne glede na stranke in osebnosti je treba v teh trenutkih imeti pred očmi zgolj interese države in naroda. Pozdravljam vas in vas prosim, da nas podprete pri nadaljnjem delu.

Beneš o nalogah vlade generala Sirovega

Prezident republike je takoj nato sprejel v nastopno avdienco novo vlado generala Sirovega. Po kratkem nagovoru novega ministrskega predsednika je bila nova vlada zaprežena. Predsednik republike je nato članom nove vlade dejal: Gospod predsednik vlade, gospodje ministri! Zahvaljujem se vam in dovolite mi hkratu, da izrazim svoje osebno prepričanje, da se gotovo vsi popolnoma zavedate resnosti sedanjega položaja, v trenutku ko prevzimate svoje posle. Postopali bomo tako, da bomo iz sedanjih situacij izšli neomajni in zdravi. Vi boste imeli težko nalogo. Mnogo skrbi vas čaka v resnem delu ne glede na politične stvari. Jam vam bom pomagal, ker vam popolnoma zaupam, a obenem se bom tudi vselej nadejal vaše pomoči. Pri pogajanjih za sestavo vlade, sem poudaril, da je potrebno, da vse stranke, posebno pa stranke dosedanje vlade koalicijske podpro novo

vlado. Oni vam zagotavljajo svojo podporo, posebno na političnem področju in v parlamentu, kjer se bo iz zastopnikov sedmih koalicijskih strank ustanovil poseben parlamentarni odbor za sodelovanje z vlado.

Takoj nato so zunanji ministri v poedinih ministrstvih prevzeli svoje posle. Ob 13. je imela nova vlada svojo prvo poslovno sejo. Razpravljali so o celi vrsti tekočih upravnih vprašanj.

V parlamentu se je sestal politični koalicijski odbor, ki se je pričel posvetovati o aktualnih političnih vprašanjih, o načinu sodelovanja parlamentarnih frakcij z vlado in o obliki politični podpori vladi narodne solidarnosti.

V ponedeljek se sestane stalni odbor narodnega predstavništva.

Listi o novi vladi

Praga, 23. sept. AA. (ČTK). Listi prinašajo pod zelo velikimi naslovi vesti o sestavi nove češkoslovaške vlade. Posebnih komentarjev ne prinašajo, temveč samo podčrtavajo v naslovih splošni značaj vlade generala Sirovega kot predsednika vlade narodne sloge, vlade narodne obrambe in vlade strokovnjakov in vojakov. Vsi listi brez razlike političnega prepričanja so ugodno sprejeli novo vlado, zlasti njeno predsednika generala Sirovega, ki uživa veliko popularnost in čigar ime je zvezano s slavno dobo češkoslovaških bojev za neodvisnost. Splošno prepričanje je, da bo njegova popularnost in zaupanje, ki ga uživa med vsemi sloji prebivalstva, pripomoglo k nagli pomiritvi naroda, ki preživlja trenutke težke preizkušnje, in da bo omogočilo lahek prehod v nove življenjske razmere. Odbor strank, ki je pristal na predlog vlade dr. Hodže na francosko-angleški načrt, bo podpiral novo vlado, ki bo izpolnila obveznosti prejšnje vlade, ker se nanaša na podporo vseh strank, zvešnih češkoslovaški republiki.

Zakaj je bil poklican Sirovy

Praga, 23. septembra. AA. ČTK. V praških političnih krogih, ki so navadno dobro informirani, si razlagajo sklep prezidenta Beneša o imenovanju vojske vlade kot izraz volje političnih in ustavnih odgovornih činiteljev, da se zajemči mir v državi, ki so ji vsilili tolikšno žrtev. Zato se je dr. Beneš odločil za generala Sirovega, ki uživa veliko popularnost in čigar ime je zvezano s slavno dobo češkoslovaških bojev za neodvisnost. Splošno prepričanje je, da bo njegova popularnost in zaupanje, ki ga uživa med vsemi sloji prebivalstva, pripomoglo k nagli pomiritvi naroda, ki preživlja trenutke težke preizkušnje, in da bo omogočilo lahek prehod v nove življenjske razmere. Odbor strank, ki je pristal na predlog vlade dr. Hodže na francosko-angleški načrt, bo podpiral novo vlado, ki bo izpolnila obveznosti prejšnje vlade, ker se nanaša na podporo vseh strank, zvešnih češkoslovaški republiki.

Francoski general prestopil v čsl. službo

Praga, 23. sept. h. Francoski armijski general Faucher, ki je dolga leta vodil francosko vojaško misijo pri vrhovnem poveljstvu češkoslovaške armade, je danes sporočil poveljniku francoske vojske, da podaja ostavko na svoj položaj in da se smatra izločenega iz oficirskega kadra francoske armade. Takoj nato se je stavil na razpolago češkoslovaški vojski. Francoska vojaška misija v Pragi je s tem likvidirana.

London, 23. septembra. AA. Reuter. Češkoslovaško poslanstvo v Londonu je potrdilo ostavko francoskega vojskega odposlanca v Pragi. General je sprejel češkoslovaško državljanstvo.

Legionarji se ne udeležijo mednarodnega kongresa

Praga, 23. sept. h. Zveza češkoslovaških legionarjev je danes brzojavno obvestila Zvezo bojnikov v Parizu, Londonu in Bukarešti, da na bližnji mednarodni kongres bivših bojnikov ne bo mogla poslati svojega zastopnika. V brzojavki pravi: Ne moremo zapustiti domovine, v trenutku, ko je v stiski. Mi moramo biti do zadnjega moža pripravljeni, braniti svoj narod in svojo državo.

Izvozne prepovedi iz Francije

Pariz, 23. septembra. br. Danes so bili preklani ukrepi o prepovedi izvoza volne in tekstilnega blaga iz Francije, ki so bili izdani iz vojaških razlogov. Izdani pa so bili novi dekreti, s katerimi je bil prepovedan izvoz konj, mezgov in druge vprežne ter tovorne živine.

Boji ob meji

Poskušeni vpadi Heinleinove sudetske legije

London, 23. sept. AA. Po informacijah iz uradnega vira so danes ob 13. začeli vpadati iz Nemčije v sudetske pokrajine organizirani oboroženi oddelki sudetskih Nemcev, pomnoženi s člani narodno socialističnih napadalnih in zaščitnih oddelkov (SA in SS). Ponekod se tem oddelkom pridružujejo tudi posamezni oboroženi sudetski Nemci, ki doslej še niso bili v sudetski legiji.

Češkoslovaška oborožena sila se napadalcem upira. Po uradnih podatkih se razvijajo tu pa tam boji, dozda še manjšega obsega. Sudetski Nemci pa trde, da se je njihovim prostovoljcem posrečilo zavzeti več krajev in okrajev. Posredni Nemci tudi trde, da prodirajo s prostovoljci tudi redne nemške čete.

London, 23. septembra. AA. (Reuter) Iz Prage poročajo: Naval sudetskih prostovoljcev, ki so vdrli na Češkoslovaško, je najjačji na zahodu pri Ašu, v severnem delu pa pri Rumburku. Tu prostovoljci posebno naglo prodirajo.

Prevoz čsl. čet na mejo

London, 23. sept. AA. Posebni dopisnik »Daily Expressa« poroča iz Prage, da so vozili preteklo noč skozi češka mesta in vasi številni posebni vlaki s češkimi četami ter kolone tovornih avtomobilov. Danes jutraj se je ponovila ista slika. Vsi transporti teh čet gredo v smeri proti meji. Češkoslovaška vojska ima zdaj nad 900.000 vojakov pod orožjem. Preteklo noč so v mesta prihajali že tudi rezervisti, ki so dobili poziv šele predvčerajšnjim. Povsod po cestah na severozahodni meji so postavljene barikade v mnogo večjem obsegu kakor se je to zgodilo 21. maja. V največjem sudetsko-nemškem mestu Litbercu so prihajali ves večer novi vojaški oddelki iz Prage.

Prekinjene železniške zveze

Dresden, 23. sept. AA. (DNB). V četrtki zvečer je bil ustavljen promet med Nemčijo in Češkoslovaško na 10 železniških progah. V največjih primerih je vzrok temu dejstvo, da so bile porušene železniške proge in mostovi.

Poročilo francoskega novinarja

Pariz, 23. sept. AA. Dopisnik Havasa, ki je prepotoval sudetsko-nemsko pokrajino, poroča med drugim tole: Kmetje so po poljih, otroci pa se igrajo pred hišami. Od nikoder ne poročajo o kakem incidentu. Vlada je popoln gospodar položaja.

„Francija ne more dalje“

Francoski listi so spremenili svoje pisanje — Nove zahteve vsi odklanjajo

Pariz, 23. sept. AA. (Havas). Lucien Bourguess piše v »Petit Parisien« in njegovo stališče se sme smatrati kot stališče domača vsega francoskega tiska: »V Godesbergu naj vedo, da je šla Francija tako daleč na poti do sprave, da teh meja ne more več prekoračiti. Tudi Češkoslovaška je pri svojih koncesijah dosegla skrajno mejo in bi bilo nevarno zahtevati od nje še več.«

»Aube« piše: »Preveč smo popustili. Mir in čast nam nalagata, da na vse nove zahteve rečemo: Ne!«

Daladierova izjava

Pariz, 23. sept. AA. Mnogi listi prinašajo dobesedno izjavo, ki jo je Daladier podal včeraj po konferenci z več člani svoje vlade, ki nasprotujejo njegovi politiki: Če bi Nemčija hotela napasti bodoče meje češkoslovaške, bomo takoj intervenerali.

Listi prinašajo z velikimi črkami na prvih straneh vest o ponovni vojaški zasedbi sudetskih krajev, ki so jih bila oblastva izpraznila.

Važna konferenca v Parizu

Pariz, 23. sept. AA. (Havas) Ob 17.30 je angleški veleposlanik sir Erick Phipps obiskal zunanjega urad, kjer se je takoj sprejel zunanji minister Bonnet. Njun razgovor je trajal približno 20 minut. Za časa tega razgovora je prispel tajnik angleškega veleposlanstva ter prinesel neko listino za angleškega veleposlanika.

Iz Španije

Salamanca, 23. sept. AA. Vrhovno poveljstvo nacionalističnih čet v Španiji poroča: Boji na tuelenskem bojišču pri Alhambri trajajo že tri dni. Sovražnik je hrambi trajajo že tri dni. Sovražnik je imel težke izgube. Na bojišču je obležalo nad 3000 republikanskih vojakov. Nekoli oddelki nacionalističnih čet je dosegel velik uspeh, nacionalisti pa so napredovali tudi pri Kazetas del Pescates, pri Don Pedro in na nekaterih drugih krajih. Tudi na visinah Buitre je imel sovržnik težke izgube. Na bojišču pri Ebru je francoska vojska v četrtki zavzela nazaj vse postojanke, ki so jih osvojili prej republikanci. Tu je imel sovržnik 300 mrtvih. Pomoči so bombardirali pristanišče Gandije, pa tudi pristanišče Mahon na otoku Menorchi in industrijske objekte pri Sagunti.

Saint Jean de Luz, 23. sept. AA. Poročilo republikanskega vrhovnega poveljstva od četrtka pravi, da so sovržniki nadaljevali s svojimi napadi na bojišču pri Ebru ter zavzeli neki hrib, drugi napadi na nacionalističnih čet pa so bili odbiti. Na tuelenski fronti so nacionalistični oddelki izvršili nekaj protinapadov pri Mansneri in Sarion ter zavzeli nekaj republikanskih strelskih jarkov.

Viharji v Ameriki

New York, 23. sept. br. Strašni viharji in nalive so v New Jersey povzročili strašno razdejanje. Vse reke so močno narasle. Najhuje je prizadeta država Ro. m. Island. Škodo cenijo na 400 milijonov dolarjev. Katastrofa je zahtevala okrog 500 človeških žrtev. Nastala je nevarnost, da se pojavijo epidemije. Vojska, mornarica in Rdeči križ so že v akciji.

Obsedno stanje se je razširilo od okraja Kaplice na jugu Moravske do južno od čeških Budejovic.

Zračni alarm dunajskega radia

Dunaj, 23. sept. br. Dunajski radio je danes ponovno opozarjal vse dunajsko prebivalstvo, naj bo prihodnje tri dni vsak trenutek pripravljeno na zatemnitev mesta v primeru letalskega napada. Izdana so obširna navodila za zatemnitev vseh stanovanj pod pretno težkih kazni za tiste, ki se navodilom ne bi pokorili. Vsak hišni posestnik je dolžan še danes pripraviti na podstrešju pesek ali zemljo za udušitev požarnih bomb ter čebre in sode z vodo za gašenje požarov. Kdor se še ni založil s peskom ali zemljo, jo more vsak trenutek dobiti na vojaških kamionih, ki vozijo pesek po dunajskih ulicah.

Enaka opozorila so dajale tudi nekatere druge radijske postaje.

★

London se pripravlja

London, 23. sept. o. Nepredvidene posledice, ki bi lahko nastale iz morebitnega poloma konference v Godesbergu, kar se v službenih krogih ne izključuje, silijo vlado, da je že danes podzela razne varnostne ukrepe. Od snoči so oblasti podzele vse potrebno za obrambo iz zraka. Za danes je napovedano zatemnenje posameznih delov mesta. Ze snoči so začeli razdeljevati plinske maske med prebivalstvo Londona. Emisije radio-postaj dajo navodila prebivalstvu za primere napada iz zraka. Oblasti so sporočile vsem lastnikom avtomobusov in avtomobilov, naj bodo pripravljeni za rekviriranje. Ministrstvo za narodno zdravje je izdelalo načrt za evakuacijo 34 londonskih bolnic, ki jih bodo porabili za ranjence v primeru zračnega napada na London.

Nočni posvet v Londonu

London, 23. sept. AA. (Havas). Finančni minister sir John Simon, ki nadomestuje Chamberlaina, je snoči sklical na sejo lorda Halifaxa, sirja Samuela Hoara, Thomasa Inskipa in Malcolma Macdonalda ter državnega podtajnika sirja Aleksandra Cadogana. Na seji so obravnavali prvo poročilo, ki je prišlo iz Godesberga o včerajšnjem popoldanskem razgovoru med Hitlerjem in Chamberlainom. Ministri niso hoteli ničesar povedati o vsebini tega poročila.

Beležke

Odgovor na dopise

Naše uredništvo prejema v teh resnih dneh iz vseh krajev številne dopise, ki izražajo razumljivo razpoloženje našega čitateljstva, stavljajo redakciji predloge, kaj vse se naj v »Jutru« še poudari, deloma nam pa tudi zamerjajo, da te ali one stvari dovolj ne podčrtavamo. Mnoge teh pripomb so objektivno povsem na mestu in upravičene. Toda naši čitatelji naj se zavedajo, da so nam postavljene ozke meje in da premnoga ugotovitev ostane v srcih in mislih, ker ne more v javnost.

Kaj pravite k takemu pisanju?

Včerajšnji »Slovenski dom«, popoldanska izdaja »Slovenca«, poroča o nekem spopadu v Kamnici pri Mariboru, kjer so baje Sokoli napadli člane fantovskega oddelka. V poročilu citamo med drugim: »Pri napadu se je odlikoval Paskal Glizila, ki je uslužben v železniških delavnicah v Mariboru... Ne z dejanj, marveč z vzkliki je Glizila pomagal neki Rudolf Mislej, delavec iz Maribora, ki je tudi član Sokola in italijanski državljan, ki je prošil za naše državljanstvo, pa ga še ni dobil. Ta je vzklikal proti notranjemu ministru dr. Korošcu.« Končno list še pristavlja, da je bil Mislej aretiran.

Ne glede na to, da zaradi znane resničnosti »Slovenskega doma« njegovega poročila nihče ne bo verjel, vprašamo vse dostojne ljudi, kakršnegakoli prepričanja so že: Kaj pravite k takemu pisanju?

Vladko Radić in HSS

Vladimir Radić daje v svojem »Narodnem valu« vsak teden duška svojemu nezadovoljstvu z vodstvom Hrvatske seljačke stranke. Tako pravi v komentarju o nürnbergskem kongresu, da »v Italiji in Nemčiji ne pozabljajo na svoje stare borce, ki so se borili za fašizem in narodni socializem v najtežjih časih. Poleg tega danes tudi ne sprejemajo vsakogar v stranko, ki se prijavljuje. Z drugimi besedami: Vladko Radić se pritožuje, ker prišleci izražajo iz stranke »stare in preizkušene« radičevce. »Narodni val« tudi objavlja pismo nekega odvetnika iz Subotice, ki pravi, da je »Vladko povsod lepo sprejet, kamorkoli pride. Gospodje, ki so se vrinili med radičevce, bodo že morali pričeti računati z Vladimirjem Radićem. Sleherni dan prihajajo v Subotico kmetje ter povprašujejo po zdravju in razpoloženju Radičevega sina.«

„Samouprava“ zavrača trditve pariškega „Tempsa“

Beograjska »Samouprava« polemizira s pariškim »Tempsom«, ki je v nekem poročilu iz Beograda trdil, da se je v Jugoslaviji prijavilo do sedaj za dobrovoljce v češkoslovaški vojski že okoli 100.000 Jugoslovenov. »Samouprava« zavrača informacije pariškega lista in pravi, da se jugoslovaški narod ne more in ne misli vmešavati v ideološke spore med velesilami in da se tudi v bodoče ne bo priključil nobenemu bloku, zgrajenemu na ideoloških pogledih. »Naš jugoslovaški narod se« tudi ne bo spuščal v nobene nepotrebne demonstracije kakršnegakoli značaja ali vrste.

Huda obtožba

Češkoslovaški listi so razumljivo polni pikrih očitkov Angliji in Franciji, ker sta pustili ČSR na cedilu. Pri tem obojujajo spomine na podrobnosti mirovnih pogajanj in opozarjajo med drugim na stvar, ki Francijo še posebno hudo obremenjuje. Navajajo namreč, da sta se ob mirovnih pogajanjih dr. Kramar in takratni ministri predsednik in dr. Beneš kot takratni zunanji minister v soglasju s prezidentom Masarykom upirala priključitvi sudetskih Nemcev k Češkoslovaški, ker so vsi trije želeli, da bi bila nova država nacionalno čim bolj enotna. Toda razvno Francoski so bili oni, ki so pod pritiskom strateških zahtev svojega generalnega štaba vztrajali na tem, naj ČSR na zapadu ohrani zgodovinske in prirodne mejne stare Češke. In tako se je tudi zgodilo.

Kraljev spomenik pride v Tivoli

Ljubljana 23. septembra Po daljšem presledku, ki so ga zakrivila počitnice, se je nocoj spet vršila v mestni posvetovalnici seja širšega odbora za postavitev spomenika blagopokojnemu Viteškemu kralju. Sejo je otvoril predsednik direktor dr. Pipenbacher, ki je v kratkem poročilu očitno delovanje ožjega odbora in umetniške žirije v teh mesecih, nato pa je upravniki Narodne galerije Zorman poročal o uspehu internega natečaja glede prostora, na katerem naj stoji spomenik, ki so se udeležili člani kluba arhitektov. Po sporazumu med žirijo in klubom sta prišla v pošto samo prostora pred univerzo na Kongresnem trgu in v podaljški Aleksandrovo ceste ob vhodu v Tivoli. Žirija je odobru s tehtnimi argumenti priporočila osnutek inž. arh. Hermana Husa, ki je izbral prostor v osi glavne tivolske ceste med pravoslavno cerkvijo in bodočo moderno galerijo. O stvari se je razgibala nad vse živahna debata, pri glasovanju pa je bilo izved 38 glasov oddanih 25 za predlog inž. arh. Husa, dočim so ostali člani deloma glasovali proti predlogu, deloma pa se vzdržali glasovanja.

Vremenska napoved

Zemunska vremenska poročila! Pretežno jasno vreme z jutrnjo meglo v severnih in zahodnih krajih, delno oblačno drugod s povečano oblačnostjo sredi države in v južnih krajih. Temperatura se ni posebej spremenila. Najnižja toplota Varazdin 6, najvišja Mostar 22 stopinj. Vremenska napoved za danes: Delno oblačno vreme z jutrnjo meglo v dolinah rek in kotlinah. Nekoliko hušja bo, oblačnost v južni polovici in v severovzhodnih krajih. Toplota se ne bo posebej spremenila. Dunajska vremenska napoved: Posebni spremembi sedanjega legega in toplega vremena ni pričakovati. Jutraj nekoliko megle.

Naše vasi in tujski promet

Nekaj razmišljanja in potrebnih ugotovitev ob koncu sezone

Jesenice, 23. septembra. Letošnja sezona nam je spet pokazala, da se srednji sloji vedno bolj ogibljejo dragih letovišč in zdravilišč in da gredo med počitnicami najraje letovat v vasi in v planinska letovišča, kjer žive ceneje, preprosto pa vendar udobno. Skoraj vsi kraji radovljanskega sreza, razen Jesenic in Koroske Bele, so letos imeli mnogo gostov. Polno jih je bilo v Ratečah, v Kranjski gori, Martuljku, Mojstrani, na Planini-Sv. Križu, v Poljčah, v Radovljici in v vaseh okoli Bohinjskega jezera. Vedno močnejše privabljajo letovišča naše planinske postojanke, kakor Črni vrh nad Jesenicami, Srednji vrh pri Kranjski gori, Komna in Pokljuke, kjer sicer ni velikega udobja in zabave, pač pa čiste sobice, dobra postrežba, izredne pokrajinske lepote, veličasten razgled na velegorja, čisto ozračje in prijeten mir.

Tako daje letoviščarstvo vsako leto večje dohodke tudi našim vasetem. Kmetje prodajajo zemljišča in les za nove stavbe, oddajajo v glavni sezoni sobe gostom in v povprečju meso, mleko, mlečne in druge domače pridelke, ki so jih prejšnje čase kar težko spravili v denar. Nekateri gorjenjske vasi napravijo že na prvi pogled ugoden vtis tujeskega prometa. Prenovljene hiše, urejeni vrtovi, snažna dovoda, sprehajališča, kopalnica in igrišča, dobro urejene ceste in poti — vse to napravi na gosta prijeten vtis. Poglejte Rateče, Kranjsko goro, Mojstrano, Žirovnico, Poljče, Radovljico, Kamno gorico in Staro Fužino. Kako se je v teh krajih zadnja

leta vse spremenilo, kako je vse čisto, kako povsod paži na red in mir!

Zal pa so še kraji in to celo v bližini Bleda, ki naravnost odbijejo goste. V hiše z majhnimi, z rožami in vrvmi zašarjenimi okni ne prihaja svetloba, da je celo v najlepših dneh v njih pusto in dolgočasno. Ob glavni cesti stoje pred hišami stranišča, šupe, gnojlišča in svinjaki. Po poteh je polno živalskega blata, ob potih stoje na pol podrti ograje, po cesti pa se sem in tja pode umazani otroci in begajoča živina, v tujca se tu in tam izza oglazane pes. Ko stopaš skozi vas, te izza vogalov in vrat motijo radovedni vasačini. Vsak gost pa želi prijaznih, uslužnih, značajnih ljudi, ki na pozdrav prijazno odgovorijo, ne pa da z mrkim pogledom motijo tujca. Nujno potrebno je v takih vaseh in na planinskih postojankah napraviti markacije in kazipota, da ne bodo letoviščarji tavalili okoli in iskali ljudi za voljo informacij. Saj smo brali, kako je mlad študent (nagradenec »Jutra«) na Pokljuki večkrat zašel, ker je nešteto potov in razpotij, nikjer pa markacije in orientacijske deske.

V Nemčiji so vsako leto tekmovanja za lepoto vasi. Prebivalstvo z veseljem tekmuje in je ponosno na nagrade in priznanje, ki ima seveda kmalu tudi svoje dobre posledice v tujem prometu. Pri nas bi morda bilo umestno uvesti petletko za asanacijo naših vasi. V teku 5 let, naj bi zaostale hiše dobile večja okna, notranji prostori naj bi dobili nov pod, da mine duh po trohnbli. Izpred hiše treba

odstraniti svinjake, gnojlišča in stranišča. Napeljati je treba vodovode, urediti ceste in sprehajališča, namestiti orientacijske deske in klopi na razglednih točkah, ob cestah in potih.

Drugod skrbijo iz lastne pobude za lepoto svojih krajev in v marsikateri državi ni nikakršne razlike med meščanom in vasačom v civilizacijskem pogledu. Pri nas pa se kar radi zadovoljujemo s tem, kar imamo. Toda zastanek je že nazadovanje. Prirejanje je treba tečaj za vzgojo ljudstva, predvsem hočemo več gospodinskih in kuharskih tečajev. Na predavanjih in družinskih sestankih se mora venomer poudarjati važnost snage, higijene in odkritega ponašanja nasproti gostom. Skrbeti je tudi treba za nočni mir. Gostom ni prijetno, če jim ponoči udarja skozi okno smrad po gnoju, če rogovilji pijanci, mukajo teleta, lajajo psi in pojo petelini. Vsega tega seveda ni mogoče odpraviti. Ali resnica vendarle ostane, da pride gost zato na deželo, da se odpočije, razvedri, naučije čistega zraka in miru in da nabere novih moči za duševno delo. Potruditi se je torej treba, da se mu nudi čim več udobja. Učiteljstvo, duhovščina, razna gospodarska, kulturna, tujsko-prometna in olepševalna društva imajo pač še široko poprišče, ki bo rodilo obilen sad. Prineslo bo našemu kmetu blagostanje, da bo lepše živel na svoji domačiji, namesto da bi venomer tiščal v tovarno in se za majhen denar boril na dnini.

Razbojnik Jože Koder je priznal vrsto zločinov in so ga odgnali v Maribor

Št. Vid pri Stični, 23. septembra. Vsa Dolenjska se je močno oddahnila, ko je zvedela, da so vrli šentvitski orožniki aretirali že več mesecev zasledovanega razbojnika Jožeta Kodra. Vsi včerajšnji dan ga je zasliševal vodnik litjskega sreza g. Juro Mavračič ob navzočnosti komandirja g. Avgusta Goloba in šentvitskega župana. Ob tej priliki so prišli na dan zanimive stvari, ki dokazujejo, da je Jože Koder bil več mesecev zločinski tip, kakor jih naša kriminalna kronika pozna le malo. Že razbojniški podvigi je bil opremljen kakor nobeli zločinski pariski ali tržaški vlomilec. V aktivki je nosil svinjsko nogo, več vrstov, vitrihov in drugega preloženega vlomilkega orodja. Oborožen je bil tudi z heksarjem in posluževal se je pištole, ki jo je v teku zadnjih mesecev nekajkrat sprožil na svoje zasledovalce. Usmrtil je poselnika Ačka Romana v Mariboru in obstrelil je nekoga fanta pri št. Lovrencu na Dolenjskem, ki je moral zaradi strela v pljuča v bolnišnico.

Napad na starčka v samoti

Novo je priznanje Jožeta Kodra glede dogodkov v Sušici pri Krki. V Suhi Krajini se je Koder seznanil z nekimi Lčanom. O njem ne ve nič drugega, kakor to, da mu je bilo ime Anton. Oba sta bila brez denarja in pripravljena na vsak zločin. Kolovratila sta po vaseh in se izdajala za brezposelne. Prošila sta miloščine in oprežala, kje bi se ponudila prilika za tatvino. Zamakala ju je na samem stoječa hiša nekoga bogatega starca v Sušici. Kako se je starček pisal, Koder ne ve, oblastva pa še tudi nimajo nikakih podatkov o dogodku, ki ga Koder opisuje takole:

Z Lčanom Antonom sta se pod večer vrnila na Sušico. Starček je bil tedaj že pri poldnev. Utrla sta okno in nato planila v hišo. Z električnimi baterijami sta posvetila v starca in zahtevala denar. Na kak odpor niti nista bila pripravljena. Anton je našel v starčevi postelji denarnico Koder pa je bil pripravljen, da ima starček denar shranjen še tudi kje drugje. Zavrčal je nani: »Tako! Sem ves denar če ne, te ubijem!«

Drgetaje se je starček odpravil k skrinji, odprl je pokrov in pohrsal med perilom. Preden se je Koder dobrodu zavedel, je bil že ves krvav. Starček je namreč potegnil iz skrinje dolg nož in je nekajkrat obrazil napadalca. To je Kodra tako ujezilo, da je starca udaril z revolverjem po glavi in starček se je sesedel. Preden sta razbojnika odšla, je Koder ves jezen ustrelil v starca. Nato sta izginila v noč.

Samostanska ljubezen in strelska bitka s kosci

Koder je izpovedal, da je začel svojo zločinsko kariero v Trncah na štajerskem. Svoj prvi zločin je izvršil pri belem dnevu v hiši kmeta Greifa. Ni bilo nikogar doma in je vdrl v hišo. V veži je našel sekuro, nakar je lahko odprl vasa vrata in omare. Plen je bil izdaten. Saj je Koder odnesel 12.000 dinarjev. Nekaj časa je živel kakor baron. Ker ga niso izsledili, je videl, da je roparstvo lahko dobičkonosen posel. Odločil se je, da bo ostal kar pri tem poklicu. Tako je krenil Koder, ki je znan pod imenom Dacerjev Pepl, na slaba pota. Moral je nato večkrat v zapor. Prvič je sedel 15 mesecev, drugič je bil obsojen celo na štiri leta, manjših kazni pa se kar ne spominja.

22. junija letošnjega leta se je sestel Koder z Melhiorjem Pintaričem. Spoznala sta se bila v mariborski kaznilnici, ko je bil Koder zaprt zaradi neke uršulinke. Seznanil se je bil z mlado samostanko in jo je hotel izbiti iz samostanskega obdobja. Dekle se je branilo kodrovim vabam. Nato je Koder sestavil lažne listine. V njih je navedel, da naroča redovno predstojništvo v Gradcu, da morajo njegovo znanko odpustiti. Samostanka se je tako prestrašila, da se sramota, da je rajši sama pobežala iz samostana. Danes se potika Kodrova znanka v Ljubljani in no drugih mestih...

Že prvo noč po srečanju s Pintaričem sta vdrila oba zločince v stanovanje neke gostilničarke v Zrakovcih pri Mariboru. Pintarič je skoval roparski načrt in je prvi vdrl v spalnice nesrečne krmariče. Tedaj sta se dobro založila s plenom. Odnela sta precej blaga in denarja, odvzela pa sta tudi samokres in strelivo. S tem revolverjem sta nekaj dni potem ustrelila Romana Ačka. Vse strelivo sta nekoč nato sprožila na neke kosce. Koder in Pintarič sta korakala preko nekega travnika. Tam je bila pri južni skupini koscev, ki so začeli oba postopoma izpizgati: »Auf biko!«

Nato so navalili na oba s kosami. Pintarič je sprožil v zasledovalce več strelcev. Koder pravi, da je razločno videl, kako je padel eden izmed koscev zadet od krogle. Res so se kosci ustrašili strelcev in skočili na pomoč zadetemu Koder in Pintariču pa sta leno pobežela.

V zidnici — v pasti

Po dolgem poteh, ko so med tem že aretirali Pintariča, se je priklatil Koder preko Planine, Sevnice in Boštana na Dolenjsko. Izvršil je vlogo na Čatežu. Primskovem in drugod. Ves dan je sledil njegov povelj v gostilni pri Francetu Drakslerju. K mizi je povabil tudi več domačinov in jim dajal za niačo. O sumljivem tujcu so zvedeli šentvitski orožniki in komandir g. Avgust Golob je takoj odpisal dve patrulji. Med tem ko sta bili patrulje na poti, se je vinjena družba že preselila v zidnico poselnika Franceta Okorna v Sevnem. Orožniška podnarednika g. Fran Ko-

Koder v Mariboru soočen s Pintaričem

Maribor, 23. septembra.

Danes ob 11.45 so prepeljali v Maribor Josipa Kodra, uklenjenega na rokah in nogah, v spremstvu štirih orožnikov. Na kolodvoru se je zbrala množica ljudi, ki ga je hotela videti, bilo jih je toliko, kakor da gre za sprejem kake znamenite osebe. Kodra so izpred kolodvora z avtomobilom odpeljali na poveljstvo orožniške čete v Krekovo ulico. Pred poslopje se je zgrnila množica, ki je hotela zločinca videti.

Okrog 15. so pripeljali iz tukajšnje jetnišnice drugega razbojnika Melhiorja Pintariča, da ga konfrontirajo s Kodrom. Sočenje je bilo zelo dramatično. Najprej sta se oba pogledala, nato pa je Pintarič očitajče dejal: »Zakaj si vse to storil? Izprva Koder ni ničesar odgovoril, nato pa je prosil Pintariča, naj ga ne obremenjuje. V pomirjenju mu je Pintarič dejal, da ga bo že »sonal« in da isto pričakuje od njega. Hotel mu je tudi seči v roko, pa si je premislil.

Nato se je pričelo zasliševanje Kodra, ki je v glavnem po vrsti priznaval. Dejal je, da je vlomil pri poselniku Greifu v Je-

žencih in mu odnesel 24.600 din, ki jih je razdelil med znanke. Ostalo mu je le okrog 5000 din, ki jih je potem s Pintaričem zapravil do Pintaričeve aretacije na Ptujski gori. S Ptujске gore je preko grebenov in gora pobežal na Dolenjsko, kjer je izvršil 23 razbojništev in tatvin. Glede roparskega umora poselnika Ačka v Kalšah pravi, da sta s Pintaričem skupaj sedela v sobi, ko sta od zunaj čula streljanje. Tudi on je začel streljati proti oknu in zadel Ačka v čelo. Njegova izpoved v toliko odgovarja, ker so pri njem našli Steyerjevo 9 mm pištole, s kakršno kroglo je bil tudi Ačko ustreljen. Ni se pa potikal v Slovenskih gorah in v mariborski okolici, kar je najbrž napravila ljudska domišljija, temveč je takoj pobežal na Dolenjsko. Pri njem so poleg orožja našli mnogo izrezkov iz dnevnikov.

Pintarič in Koder bosta jutri ob 5. zjutraj s posebnim vlakom v spremstvu orožnikov prepeljana do Slovenske Bistrice in od tod v Kalše na Pohorje, da tam ugotove vse podrobnosti zločina nad poselnikom Ačkom. Potem bosta prepeljana nazaj v Maribor.

Kje se skriva razbojnik Leopold Zavrl?

Ljubljana, 23. septembra

Policija v mestu in žandarmerija na deželi sta imeli zadnji čas srečno roko, da je prišla za zapah vrsta vlomilcev, roparskih napadalcev in tatov, ki so vznemirjali prebivalstvo.

Za Kolmanovo tatinsko družino, ki so jo nedavno polovili v ljubljanski okolici, daje varnostnim organom največ opravka 27-letni Polde Zavrl, ki je bil rojen v Kočevju, pristojen pa je k Sv. Križu pri Litiji. Zavrl je proti koncu junija pobežal iz kaznilnice v Mariboru, kjer bi bil moral predsediti 7 let robove za razne tatinske in razbojniške podvige. V kaznilniški obleki se je zatekel najprej nekam v mariborsko okolico, kjer je v neki kmečki hiši ukradel sivo obleko, da se je preoblekel, in nadaljeval pot na Dolenjsko. Ustavljen je v okolici Mirne, kjer se je udomil v neki duplini v gozdu. Od tam je obiskoval okoliške vasi, vlamiljal v zidnice in shrambe, da si je predvsem v Mirni in na Rakovnici nabral precej plena. Ko so njegovo skrivališče izsledili, se je umaknil, a se je kmalu spet pojavil na Stanu pri Mirni, kjer je vlomil v hišo poselnika Leopolda Kovarčiča. Prejšnji teden je izvršil roparski napad na hišo poselnika Franceta Janežiča

na Gorenjih Jesenicah pri št. Rupertu, ko je bila doma samo Janežičeva mati. Odnesel je lepo vsoto denarja, nekaj zlatnine, srebrnine in ameriških dolarjev in dve hranilni knjižici. V Drenovcu pri št. Rupertu je vlomil v hišo poselnika Rudolfa Pavlina, nato pa še pri poselniku Francetu Bevcu na Trsteniku, kjer je ukradel moško kolo znamke »Viktoria« ter nekaj obleke in denarja. Zavrl je osumljen, da ima na vesti tudi več roparskih napadov, ki so bili zadnjič čas izvršeni po samotnih krajih v šentruperski okolici.

Polde Zavrl je srednje postave, podolgovatega obraza, svetlorjavih las, rjavih oči in je gladko obrit. Navado ima, da se pogostokrat preobleči, da se odpravlja na pohode zmerom drugačne zunanosti. Policija sumi, da je z njim tudi nekaj pajdašev, s katerimi je zagrešil več vlomov okrog Trebnja. Tako je bilo nedavno vlomljeno v Kotarjevo trgovino v Dolenji vas in v Bregarjevo trgovino v Lovrencu, kjer pa je bil na delu pravkar prijeti Jože Koder, vsaj kolikor sam to potrjuje. Iz obeh trgovin so vlomilci odnesli za okrog 25.000 din blaga. Zasledovanje za vlomilcem je precej težavno, ker nosi Zavrl s seboj zmerom po dva samokresa.

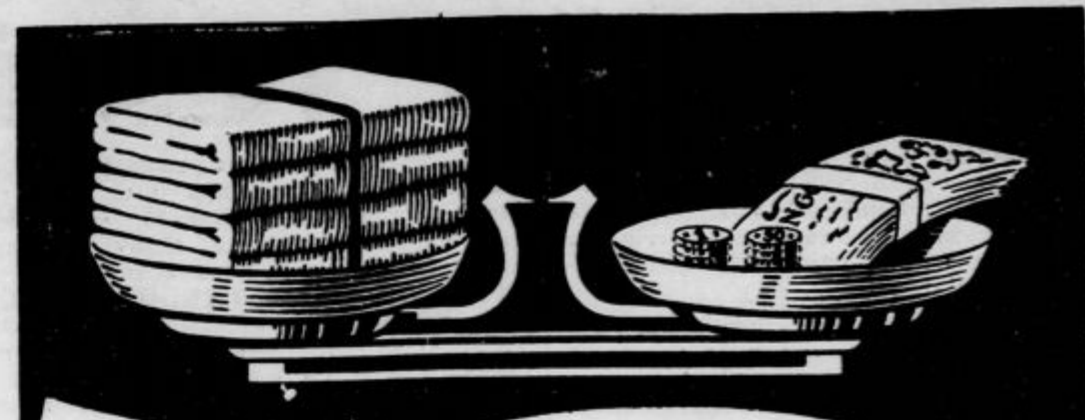
Žrtve divje fantomske bitke

Eden mrtev, drugi se bori s smrtjo, več je ranjenih

Maribor, 23. septembra

Na deželi se je pričelo kožuhanje, ki je vsako leto marsikje združeno s pretepi in prelivanjem krvi. Prvi tragični dogodek v letošnji kožuhaški sezoni se je pripetil v mariborskem okolišju danes ponoči v Vukovskem dolu, kjer so fantje uprizorili pravcati pokolji, ki je zahteval mlado človeško življenje, pa tudi druge žrtve, med katerimi je neki 18-letnik odnesel hude poškodbe, ostali pa manjše praske. Pokolji je zbudil v vsej okolici veliko ogorčenje.

Snoči so kožuhali pri posestnici Mariji Šrajevi v Vukovskem dolu pri Sv. Jakobu v Slovenskih gorah. H kožuhanju so prišli fantje in dekleta od blizu in daleč, med drugim tudi iz Sv. Marjete ob Pesnici. Med njimi sta bila tudi raznašalka kruha in peciva 17-letni Franc Zemljič iz Košakov pri Mariboru ter 18-letni Franc Vogrin iz Zgoranj Volčine v Slovenskih gorah, uslužbena pri pekovskem mojstru Počovniku v Košakih. Sredi kožuhanja so zadonele iz grl fantov in deklet narodne pesmi. V veselju,

Perilo je gotov denar!

Prav tako kakor prinaša kapital obresti, tako podaljšate s pravilnim pranjem trpežnost perila in s tem prihranite v gospodinjstvu nepotrebne izdatke. Edini pogoj je, da uporabljate za pranje milo, ki temeljito pere in pri tem varuje perilo.

SCHICHT^{ovo}
TERPENTINOV
MILO

pere bleščeče belo

razigranem razpoloženju so tudi zaplesali. Pri plesu je zaradi ljubosumnosti razgretih fantov nastal prepri. Beseda je dala besedo, na zadnje so se tantje spoprijeli. V bojnem metžu so se zablskali tudi noži. Sredi gneče je v dvjem vrvežu obležal v krvi Franc Zemljič z globoko rano v levem ramenu. Konica noža se je zarila do pljuč. Ob njem se je zgrudil na tla 18-letni Franc Vogrin s sedmimi zabodljaji na obeh nogah. Pod kolenom mu je ostrina noža šla skozi skorenj do kosti.

O groznem, naravnost zverinskem pokolju so bili takoj obveščeni mariborski reševalci, ki so odbrželi na kraj žalostnega spopada. Ko so prišli na bojišče, so bili priča strahotnih posledic razdejavanja in spo-

pada. V bližini obeh žrtev so šepali nekateri fantje, ki so ob prihodu reševalcev izginili. Reševalci so težko ranjenega Zemljiča dvignili s tal, da bi ga položili v reševalni avto. Zemljič pa je bil v takšnem stanju, da je nekaj minut zatem izdihnil v rokah reševalcev. Reševalci so drugo žrtev, Francu Vogrinu, obvezali in ga prepeljali v mariborsko splošno bolnišnico. Njegovo stanje je zelo resno in ni mnogo upanja, da bi okrevljal. Danes dopoldne se je podala v Vukovski dol sodna komisija. Za sirovimi napadali poizvedujejo orožniki in so nekatere osumljence že aretirali. Ob Vogrinovih poškodbah je razbrati, da so se napadali založili s posebnimi, ostrimi in dolgimi noži, s katerimi so kožuharje napadli in razgnali.

Konferenca potovalnih pisarn na Bledu

Udeležence je očarala lepota Bleda in Bohinja

Bled, 23. septembra

»Jutro« je že poročalo, da so se na Bledu zbrali predstavniki mednarodne zveze potovalnih pisarn, imenovane s skupno besedo AGOT. Danes dopoldne so se zbrali h konferenci in sicer so bili prisotni predstavniki 11 držav, od 19 včlanjenih. Zbor-

vanje je otvoril in vodil g. Vladimir Perše, direktor »Putnika« iz Beograda. Prisrčno je pozdravil navzoče in izrazil obžalovanje, da niso prišli vsi povabljeni predstavniki. Še prav posebno pa je obžaloval, da je razburjen razplet političnih razmer v Evropi onemogočil prihod predstavnikom potovalnih pisarn iz Anglije, Francije, Nemčije in Českoslovaške. V ostalem pa je konferenca potekala v najlepši harmoniji. Zastopniki potovalnih pisarn so vsestransko obravnavali najvažnejše tehnične probleme, tako zlasti olajšave pri voznih in potnih listih, valutni devizni promet ter olajšave za potovanje po železnici in morju.

Dopoldne so udeleženci konference pohiteli na izlet k Bohinjskemu jezeru. Ob krajnem vremenu jim je bohinjski kot zapele svoje najlepše tehnice čare, da se gostje niso mogli načuditi nepopisnim, a doslej nekaterim skoroda že nepoznamim krajinskim lepotam. Vzhičeni so izražali svoje divljenje pri postankih pri Zlatorogu in na Bellevueju. Proti večeru so se vrnili na Bled, kjer jih je zdraviliška komisija povabila na banket v Kazini. Pri tej priliki je g. Letis pozdravil delegate kot tovariše, prisrčno zdravico pa je spregovoril tudi direktor Perše. Gostje so se toplo zabavali za kratke, nepozabne ure, ki so jih pri nas preživeli. Jutri zjutraj ob 8. se odpeljejo z avtokarom čez Kranj in Ljubljano na Jadran.

Ob grobu Zore Mlekuževe

Ptuj, 23. septembra

V terek je v Ptujju preminila učiteljica Zora Mlekuževa, ki je zadnje čase službovala v Sv. Vidu pri Ptujju. Pokojna je bila rojena v Čepovanu. Marljiva članica Sokola se je na vseh svojih službenih mestih odlikovala kot voditeljica članice in naraščala. Bila je najboljša vzgojiteljica šolskih deč in blaginjska učiteljskega društva JUJ za ptujski srez. Obolela je že pred letom dni, a se je ponovno vrnila med ljubljeno mladino. Julija se je z največjim veseljem prispeljala, da poseti zlato Prago ob priliki visokolskega zleta, a jo je baš pred odhodom Sokolov bolezen ponovno priklenila na posteljo. Včeraj smo jo spremlili k večnemu počitku.

Na zadnji poti so jo poleg užaloščenih svojcev spremljali njeni učenci iz Sv. Vida ter dolge vrste učiteljstva, Sokolov, prijateljev in znancev. Pred njenim domom so ji zapeli pevci večno lepo »Vigred«. Žalni spreved je krenil na pokopališče. Kot častna straža so stopale ob krsti Sokolice v krojih. Ob grobu je izpregovoril v slovo njen šolski upravitelj in tovariš Beloglav. Njen učence Joško Pernat pa se ji je v ganljivih besedah zahvalil za ves njen trud in delo, ki ga je imela s šolsko mladino. Predsednik društva JUJ za ptujski srez g. Župančič se je poslovil v imenu učiteljstva in je poudarjal njene vrline v vzgojnem pogledu. Učenci iz Sv. Vida so ji zapeli prelepo pesem »Ko pride dan«. Ko so prve grude padle na njeno krsto, se je šolska mladina zgrnila okoli odprtega groba in obsula krsto s cvetjem nakar je plakaje zapustila pokopališče. Naj bo pokojni učiteljici lahka naša svobodna slovenska zemljica. Žalujoci materi, bratom in sestram izrekamo najiskrenejše sožalje!

Postani in ostani član Vodnikove družbe!

Ko se v najlepših moških letih poslavlja od svojega zavoda, kateremu je posvečal svojo ljubezen in svoje velike sposobnosti, da bi vzgojil našo mladino v zavedne jugoslovenske državljane, mu ptujski narodnjaki ne morejo dati drugega kakor zagotovilo najiskrenejših simpatij, zvestobe in vere v boljše čase. Vsa narodna zavedna javnost je z njim.

Domače vesti

* Ne služba šefa internega oddelka, temveč služba šefa oddelka za prsne bolezni v splošni bolnišnici v Ljubljani je razpisana v zadnjih »Službenih Novinah«. S tem popravilom včerajšnje telefonsko sporočilo iz Beograda.

* Letošnji kongres Zveze planinskih društev kraljevine Jugoslavije bo v soboto in nedeljo dne 1. in 2. oktobra 11. v Beogradu. V soboto se prične zborovanje ob 9. dopoldne v dvorani Znanstvenega doma v Hriendarci ulici br. 1. V nedeljo bo zbor v veliki dvorani Inženjerskega doma v ulici Kralja Ferdinanda št. 7. in to ob 10.30. Pred otvoritvijo kongresa bo ob 10. otvoritev foto-razstave, ki bo vsebovala planinske slike iz vse Jugoslavije. V nedeljo, 2. oktobra okrog 15. ure bo skupni izlet planincev na Oplenac in to z avtobusi iz Beograda. Planinci, ki se zanimajo za izlete po kongresu Zveze, dobijo vse potrebne informacije v društveni pisarni SPD v Ljubljani, na Aleksandrovi cesti in pri vseh podružnicah SPD.

Mama, jutri čitaj!

* Planinske postojanke SPD so še oskrbovane. V nedeljo bodo vse planinske kočice SPD nudile potrebno zavetje turistom, ki si izberejo najlepše jesenske dneve za planinske ture. V Triglavskem pogorju bodo zaprte od ponedeljka 26. t. m. dalje Staničeva koča, Aleksandrova koča in Volčnikova koča, od 4. oktobra bo oskrbovan Triglavski dom na Kredarici in koča pri Triglavskih jezerih, 10. oktobra pa se zapre Aljažev dom. Na Črni Prsti bo Orožarjeva koča oskrbovana od 4. oktobra. Erjavčeva koča na Vrhu tuji; do 4. oktobra. V tem predelu pa bo stalno oskrbovan Dom na Komni, ki ima tudi v jesenski naravi svoje posebne čare. Roblekov dom na Begunjski dolini bo do nadaljnjega oskrbovan ob sobotah in nedeljah, ako bo lepo vreme. V Kamniških planinah so tudi vse postojanke oskrbovane še do nedelje. Od ponedeljka dalje bo zaprta Češka koča, zaslišno oskrbovana ob nedeljah pa Čojzova koča in koča na Jermanovih vrhah, stalno pa so oskrbovani Dom v Kamniški Bistrici, Dom na Kravcu in koča na Veliki Planini. Planinci hitite v sedanjem solnčnem jesenskem vremenu v planine, ki bodo kmalu dostopne le smučarjem! Podrobne informacije dobite v pisarni SPD, Ljubljana, Aleksandrova cesta 4/I, telef. št. 40-56.

Vsi, ki ljubijo res dobro kavo

naj ne pozabijo, da boljših mešanic, ki jih pravi trdka MOTOH na Kerkovem trgu (nekdanj Perdan) ni Ljubitelji turške kave dobijo tu tudi, v izvirnem dibeku — orientalsko — točeno kavo.

* V težkih dnevih so derovali Družbi sv. Cirila in Metoda za njene kulturne in obrambne svrhe po 100 din: dr. Brnčič Matko, inž. Gulič Gvidon, inž. Hejnar Mirko, dr. Kreč Ladi, ga. Helena Pajničeva in neimenovan, skupaj 600 din. Iskrena hvala in živeči posnemalci! Spominjajte se Družbe ne le ob radostnih prilikah, marveč tudi ob resnih trenutkih in težkih dnevih!

* Dotok potnikov na Jadran je prenehal. Iz Splita poročajo: Kazalo je, da bo letošnja jesenska sezona zaradi krasnega vremena mnogo boljša kakor lanska. Konec preteklega meseca je prišlo veliko število prijav iz Anglije, Švice, Nemčije in bivše Avstrije. Toda zaradi sedanjih napetosti so prišle številne odpovedi iz omenjenih držav in se opaža v tujem prometu na Jadranu zastoj.

Pri ljudeh visoke starosti, ki trpe na nerednem iztrebljanju, nudi čisto naravna Franz-Josefova grenčica, užita redno 3—4 žlice dnevno skozi 8 dni, zaželeno čiščenje in s tem trajno olajšanje. Zahtevajte povsod Franz-Josefovo vodo!

Ogl. reg. št. 15. 485-35

* Šest delavcev je zasulo. Na usodnem kraju, kjer je postal inž. Bader žrtev roparskega morila, se je zgodila nova žalost. Na novi državni cesti, ki vodi iz Prijepolja v Bjelopolje, se je zrušila minirana stena. Nenadna eksplozija je spravila v pokret velik plaz, ki je zajel potok Lim in zasul velik del ceste. Pod silnim plazom je, kakor so takoj dognali, šest delavcev našlo smrt, a verjetno je število žrtve še večje. Okrog 40 delavcev, ki je zaposlenih na tem delu nove ceste, je zapustilo delo in zavladala je panika. Sele čez čas so začeli ogromni plaz odkopavati, a verjetno ne bodo trupla nikoli izkopali. Kajti treba bi bilo najmanj 200.000 din, da bi ves ogromni plaz in skalovje odstranili.

očka, jutri čitaj!

* Lepo darilo mušketirju Franju Punčecu. Iz Čakovca poročajo, da je mestni svet sklenil pokloniti državnemu prvaku v tenisu, svojemu ožjemu rojaku Franju Punčecu zemljišče, da si bo lahko zgradil lastno hišo. Predlog je stvil Čakovčevki športni klub, da bi se oddalil dolgoletnemu državnemu prvaku, ki je svojo sportno kariero pričel kot član CSK. Stavbišče na lepej kraji blizu čakovskega igrišča pri Starem gradu. Ko se je izvedelo, da je Punčec imenovan za učitelja telesne vzgoje, je zavladalo med učitelstvom Čakovca veliko zadovoljstvo. Čakovci bo svojemu simpatičnemu in slavnemu rojaku priredili ob njegovem povratku iz Amerike priručnik sprejem.

* Sokolski dom žrtve požara. V Brusu je v četrtek popoldne nastal požar v Sokolskem domu. Širil se je neverjetno hitro in je kmalu zavzel vse poslopje, ki je pogorelo do temeljev. V domu je bilo poleg telovadnice z orodjem tudi 30 postelj za ostalo opravilo. Škoda znaša pol milijona din. Uvedena je preiskava.

* Zavoj s kačo, darilo profesorici. Neka profesorica v Mostarju je prejela po pošti zavoj, v katerem je bila živa kača. Profesorica je seveda s strašnim krikom zavrgla zavoj. Ko so kačo ubili, so ugotovili, da ne bi mogla škodovati, ker je bil odstranjen zob s truplom. V zavoju je bilo priloženo pismo: »Ta kača nima več strupa, toda vaše duše ne more nikdo očistiti. Vi ste me onesrečili...« Pismo ni bilo podpisano, a profesorica bo najbrž uganila, kateri razočarani dijak se je je spomnil s takim darilom.

* Večerni trgovsko-pisarniški izobraževalni tečaj. Ravnateljstvo državnega priznanega trgovskega učilišča »Christofor učni zavod«, Ljubljana, objavlja: Kakor vsako leto se tudi letos z začetkom oktobra odpre VEČERNI TRGOVSKI TEČAJ ZA IZOBRAZBO PISARNIŠKIH MOČI. Ta tečaj je namenjen onim, ki iščejo primerne zaposlitve v pisarnah in onim, ki žele izpopolniti svoje strokovno znanje, to je raznim nameštencem, uradnikom itd., priporoča pa se tudi trgovcem obrtnikom in vsem ostalim, ki v dnevnih urah nimajo prilike obiskovati trgovskih šol. Poučuje se: knjigovodstvo, korespondenca slovenska in nemška, trgovsko računstvo, trgovstvo in pravo, pisarniška dela, stenografija, strojeopisje, nemščina. Poseben tečaj za srbohrvatsko korespondenco, italijansko in italijansko korespondenco, nemško stenografijo itd. Udeleženci lahko obiskujejo celotni trgovski tečaj ali samo posamezne predmete. Večerni trgovski tečaj tukajšnjega zavoda je po svoji organizaciji najpopolnejši in je odobren po pravilniku, ki ga je za ta zavod še posebej potrdilo ministrstvo trgovine in industrije. Ob zaključku lahko slušatelji polagajo zaključni izpit in dobe završno izpričevalo. Solnina je primerno nizka, da je obisk vsakomur omogočen. Christofor zavod je največji te vrste in najmoderneje opremljen. Edinstvena strojeopisnica s 40 pisalnimi stroji, računski stroji. Specialne učilnice za knjigovodstvo in pisarniške vaje — Vsa pojasnila ustna in pismena ter brezplačne nove prospekte daje ravnateljstvo. Informacije in vpisovanje vsak dan dopoldne, popoldne in zvečer do 8 ure. Točen naslov: Trgovsko učilišče »Christofor učni zavod«, Ljubljana, Domobranska št. 15. Tel. 48-43.

g. ravnatelj, jutri čitajte!

* Avtomobil s pijanimi potniki se je razbil. Blizu vasi Binjeve, na cesti iz Sarajeva v Mostar, se je primerila huda nesreča. Sofer Mehmed Alender iz Ljubuškega je kupil v Sarajevu avtomobil znamke Chevrolet. Povabil je s seboj šest prijateljev v Sarajevu so se nakresali vina, nato pa zdirjali proti Ljubuškem. Blizu Binjevega je Alender izgubil oblast nad volanom in avtomobil je v silni brzini tresel ob brzjavni drog in ga prelomil. Nato se je avtomobil nekajkrat prevrnil. En sam potnik je ostal nepoškodovan in je poklical vaščane, ki so izvezli ranjene izpod ruševin avtomobila, nato pa so tudi ustavili vlak, da so se ranjenci lahko odpeljali v bolnišnico. Sofer Alender je še najmanj ranjen. Ko so ga orožniki začeli zasiljevat, je bil tako pijan, da ni mogel povedati svojega imena.

Pri gripi
KAŠTEL D.D. ZAGREB
DOBIVA SE
V VSEH APOTEKAH
Reg. br. 15426/38

* Železniškim upokojencem in vdovam v vednost! V prvi polovici oktobra morajo vsi oni upokojenci, ki prejemale pokojnine od finančne direkcije, predložiti pravično izpolnjene prijave za doklade, kakor vsako leto. Prijave je treba predložiti točno od 1. do 15. oktobra, ker prej ali pozneje vlozene prijave ne veljajo. Prijavni obrazci se dobe po nekaterih trafikah. Oni upokojenci pa, ki prejemale svoje pokojnine od železniške direkcije, bodo pravočasno obveščeni, kdaj je treba prijave predložiti.

* Vsem založnikom, samozaložnikom in izdajateljem revij! Ponovno se pozivajo vsi, ki imajo knjige ali revije, katere so izšle v letih 1918-1933, v slovenskem jeziku, da jih pošljejo v Trgovski dom, prvo nadstropje.

* Ženski koledarček, veljaven za 10 let, s poljudno razlago teorije o dnevnih plodnosti in neplodnosti, je priredila in izdala Rezi Korparjeva. Vsebinska: Kaj je Knaus-Oginova teorija in mnenja o njej. Kako izračunamo dneve plodnosti in neplodnosti pri žensh z redno in pri žensh z neredno periodo? Vaje zaradi boljšega razumevanja. Razpredelnice in koledar. Knjižica je pisana resno in preprosto, toda nenavadno poljudno.

Dospelo je novo blago.

Oglejte si zalogo

Teokarović

Gradišče 4, nasproti Drame

* Kako odpravimo neokusno zobno oblogo? Čisto enostavno: najprej očistimo zobe z znano pasto Chlorodont, potem pa z grgranjem temeljito operemo usta s pomočjo zobne vode Chlorodont.

* Štaterska! Prihodnji teden bo naš zastopnik zaposlen v več krajih na Štajerskem. Event. interese vrnite vnaprejšno, da nam neobvezno takoj javijo z dopisno svoj naslov in približni opis velikosti prostora, ki potrebuje peč. Stavili bomo kupcu brezplačno točno ponudbo. Isto velja za Dolenjsko. — Tovarna Lutz-pei, Ljubljana-Siška.

g. arhitekt, jutri

* Enoletni učni tečaj za pisarniške moči pri Trgovskem učnem zavodu v Ljubljani. Kongresni trg 2. (prostor Dopsne trgovske šole) prične s poukom 1. oktobra. Solnina mesečno 110 din. Vpisovanje in informacije dnevno med običajnimi uradnimi urami v pisarni zavoda.

* Dopisna trgovska šola v Ljubljani. Kongresni trg 2. Vpisuje dnevno. Vsakdo, komur ni mogoče obiskovati ustnega pouka, si more pridobiti s poukom doma v Dopisni trgovski šoli potrebna znanja in izobrazbo. Zato šola vsem slojem najpogosteje priporočamo. Vse informacije in prospekte daje zavod zainteresentom brezplačno na razpolago.

* Večerni trgovski tečaj pri Trgovskem učnem zavodu v Ljubljani. Kongresni trg 2. (prostor Dopsne trgovske šole). Vpisovanje in informacije dnevno med običajnimi urami v pisarni zavoda.

Pol stoletja že deluje CMD, darujmo še za pol stoletja!

Iz Ljubljane

u— Tekme letenih modelov bodo v nedeljo 25. t. m. ob 14. na ljubljanskem aerodromu. Nagrade ki jih bo dal zmagovalcem ljubljanski občinski odbor Aerokluba, so za motorne modele: 1. nagrada: Brezplačna vožnja z letalom iz Ljubljane na Sušak in nazaj, 2. nagrada je lep kovinski model, 3. pa knjižica »Istorija jugoslovenskega vazduhoplovstva«. Za jadralne modele je 1. nagrada lepo prehodno darilo, 2. brezplačna vožnja z letalom nad Ljubljano, 3. pa knjižica »Istorija jugoslovenskega vazduhoplovstva«.

u— Pododbor društva Rdečega križa priredi danes promenadni koncert vojaške gobe v Zvezdi kot zaključek Tedna Rdečega križa.

u— Zmajev steg skavtov bo imel svojo redno letno skupščino jutri ob 10.30 v srebri dvorani hotela Uniona. Za člansvo je udeležba strogo obvezna, starši in prijatelji skavtizma pa so vladno vabljeni.

u— Ljubljanski gozdovniki, ki bi morali imeti jutri občni zbor, se obveščajo, da je zbor preložen, dokler ne bodo potrjena nova pravila.

u— Ženska obrtna šola v Ljubljani. Vpisovanje hospitantov v tečaj za krojenje in šivanje oblik bo v ponedeljek 26. t. m. in v torek 27. t. m., vsakokrat ob pol 11. in ob 1/17. v sobi št. 20, pritrilje (levo).

u— V kapeli narodne starokatoliške cerkve na Gosposvetski cesti št. 9 ne bo v nedeljo, dne 25. t. m. službe božje, ker bo masa ob 10. uri v Delavskem domu na Jesenicah.

u— Z užitkom ješ, če si pripravljen o dobri kakovosti. To prepričanje pa imaš, če si kupiš za južno ali večerjo doma, na izletu ali lovu narezke, gnjat in salame trdke Klefiš. Njeni odlični izdelki so vedno v največji izbiri in tudi vedno sveži na razpolago v delikatesni trgovini Janeš na Aleksandrovi cesti 12 (tel. 34-55) nasproti opere. K dobri jedi nudijo tam tudi najboljšo pijačo. Pridite, izberite, in zadovoljstvo nad izbiro bo vas in trdno veselilo.

u— Vagov hmelja zgori. V četrtek zvečer je na železniški progi pri Viču prišlo do nenavadnega požara. V garnituri tovornega vlaka je bil vagon hmelja, ki je začel — najbrž po krivdi iskre iz lokomotive — na lepem goreti. Ves vagon hmelja, vreden težke tisočake, je bil uničen.

vsi ki štedijo

u— Kup nesreč. Mestni reševalci so n. rali večer na vse zgodaj pohitei na šmaritinsko cesto, kjer je na neki stavbi blizu šole prišlo do nerodne nesreče. Z odra je padel 47-letni zidarski pomočnik Anton Svelek iz Hrastič. Pri padcu je dobil resne notranje poškodbe. Žrtve lahkomiselne igre z orožjem je postal 17-letni krojaški vajenec Anton Židan iz Zgornje Zabohe, ki je zaposlen pri nekem mojstru na Vidovdanskem cesti. Pri neprevidnem ravnanju s samokresom ga je tovariš ustrelil v nogo, da so ga morali prepeljati na kirurški oddelk. Prav tako je moral v bolnico tudi 26-letni zidar Ernest Kogovšek, ki je v četrtek popoldne na vogalu Gradišča in Gregorčičeve ulice s kolom trčil v tramvajski voz. Kogovšek je dobil pri karambolu težje poškodbe po glavi in po životu.

KINO SLOGA, Tel. 27-30
Mr. MOTO — RUMENA MASKA
Premiera velikega tihotapskega filma
v glavni vlogi Peter Lorre kot nenadkriljivi detektiv. Odlični film poln dramatičnih dogodkov in pustolovnih zapletitjav. — Predstave danes ob 16., 19.15 in 21.15 uri!

u— Kopalnice pri »Slonuc zopet otvorjeno.

u— V glasbeni šoli profesorice Jarmile Lily Gerbičeve se prične pouk dne 1. oktobra. Poučuje se klavir, solopetje, teorija in deklamacija, od prvih začetkov do polne izobrazbe. Vpisovanje in tozadnja pojasnila v sredo 28., četrtek 29. in petek 30. septembra od pol 12. do 13. in od 16. do pol 18. v Čevljarški ulici 1-II. Solnina je nižja kakor v vseh drugih glasbenih šolah. Revni talantirani in marljivi učenci prosijo lahko po četrtletnem obisku šole za znižanje solnine, ki so po možnosti upoštevati.

Nepozabne pesmi, revije in plesi, humor in solze!
ROSALIE
Slagopereta: Nelson Eddy in Eleanor Powell
KINO MATICA 21-24
Danes ob 16., 19.15 in 21.15 uri!
Predprodaja vstopnic od 11.—12.30!

Iz Celja

e— Poklonitev na sokolskih grobovih bratov Mira Černigoja in Franja Vidica. Sokolsko društvo Celje-matica poziva svoje članove, da se udeležijo pomnoštevilo poklonitve na pranih grobovih nepozabljenih bratov Mira Černigoja in Franja Vidica, ki jo bo priredila jutri Starejšinska organizacija »Sloga« v Celju. Oba brata nam je ugrabila smrt sredi njunega najbolj vnetega sokolovanja. Zbirališče za poklonitev bo jutri ob 10. dopoldne pred kolodvorom. Udeležba v civilu z znakom.

e— Ženska podružnica CMD v Celju bo priredila v soboto 1. oktobra svoj običajni bonbončkov dan v prid ubogi šolski deci. Prosimo občinstvo, da ne odklanja nabitalk.

Kino Union. — Danes »ESNAPURSKI TIGER« (La Jana, Fritz von Dungen).

e— Gasilsko odlikovanje. Gasilski savez kraljevine Jugoslavije je odlikoval kapetana I. stopnje g. Franja Toša v Celju s srebrnim križcem za zaslug. Čestitamo!

e— Umrl je večer na Ložnici št. 4. pri Celju v starosti 41 let posestnik g. Ivan Nachberger. Pogreb bo jutri ob 15. iz hiše žalosti na okoliško pokopališče. Pokojnemu bodi ohranjen blag spomin, svojcem naše iskreno sožalje!

e— Naknadno vpisovanje gojencev v šolo Glasbene Matice se še do preklica nadaljuje. Vpisovanje je vsak dan od 11. do 12. dopoldne v ravnateljev pisarni, Slomškovi trg 10/I. deono. Sprejemajo se gojenci tudi za samo zborovo petje. Podrobne informacije daje ravnateljstvo vsak dan ob omenjeni uri.

e— Preprečen vlom v Zaleu. V noči od srede na četrtek je v vromil neznanec v restavracijo g. Stefana Zagodeta pri kolodvoru v Zaleu. Vlomilca pa so k sreči zasužili, nakar je pobegnil. Na kraji vroma je pustil orodje ki ga je bil v isti noči ukradel nekemu mizarju v Celju. Upajo, da bodo vlomilca kmalu izsledili.

da ti ne bo treba prositi o starosti

-ZATO
NA DOBAR ČEVELJ NAJBOLJŠA

SPECIAL • POTPETNICA

PALMA

KONKAV

Varčuj v mladosti!

e— Predstojništvo mestne policije novno poziva vse lastnike orožnih listov, ki še niso plačali predpisane banovinske takse na orožje za leto 1933, da to store takoj. Lastniki orožnih listov, ki ne bodo plačali takse do 1. oktobra, bo predstojništvo kaznovalo.

Iz Maribora

a— Smrt zgodnjega narodnjaka. V Franciskanski ulici 21 je preminil v 73. letu starosti znani in v vseh nacionalnih krogih spoštovani trgovec in hišni posestnik g. Leopold Vukič. Podlegel je srčni bolezni. Bil je po značaju doberčina in poštenjak, po svojem prepričanju pa zvest pristaja napredne linije, neustrašen nacionalist ter zvest naročnik našega naprednega časopisa. Pred vojno je imel v Postojni veliko in lepo urejeno trgovino. Po vojni se je preselil v Maribor. Blagi mož zapušča užaloščeno ženo Dušano, ki mu je ves čas njunega zakona stala zvesto ob strani. Možu dela in poštenja bodi ohranjen časten in trajen spomin, globoko užaloščeni gospe soprog in sorodstvu naše najgloblje sožalje!

KINO UNION — TEL. 22-21
Danes ob 16., 19.15 in 21.15 uri.
Dve uri smeja in zabave!
Vzrok za ločitev — in flagranti.

Any Ondra in Paul Hörbiger
v duhoviti komediji
VESELA ZAPELJIVKA

a— Društvo jugoslovenskih državnih in samoupravnih upokojencev. Predsednik dr. Krovonog objavlja: Kot predsednik društva sem sporazumno z društvenimi upokojenci zaradi nepriljubljenosti ovir preložil za dne 25. t. m. določeno nadaljevanje izrednega občnega zbora Društva jugoslovenskih državnih in samoupravnih upokojencev v Mariboru na nedeljo dne 9. oktobra 1933 ob 8. v Narodnem domu v Mariboru z istim sporedom.

Vsi, ki pozimi kurijo

a— Otvoritvena predstava se bliža. Še en teden in gledališki hram odpre vrata novi sezoni. Zato je te dni zadnji čas odločitve za abonma in za lažjo izbiro sedežev. Sedeži za abonma so še na izbiro v parterju, ložah, na balkonu in na galeriji.

a— Omladina JNS za mesto Maribor sklicuje za drevi ob 20. v mali dvorani Narodnega doma članski sestanek. Politično poročilo bo podal narodni poslanec g. Milan Mravljec iz Ljubljane. Vabljeni vsi somišljeniki nacionalne misli.

KINO SLOGA, Tel. 27-30
Mr. MOTO — RUMENA MASKA
Premiera velikega tihotapskega filma
v glavni vlogi Peter Lorre kot nenadkriljivi detektiv. Odlični film poln dramatičnih dogodkov in pustolovnih zapletitjav. — Predstave danes ob 16., 19.15 in 21.15 uri!

u— Kopalnice pri »Slonuc zopet otvorjeno.

u— V glasbeni šoli profesorice Jarmile Lily Gerbičeve se prične pouk dne 1. oktobra. Poučuje se klavir, solopetje, teorija in deklamacija, od prvih začetkov do polne izobrazbe. Vpisovanje in tozadnja pojasnila v sredo 28., četrtek 29. in petek 30. septembra od pol 12. do 13. in od 16. do pol 18. v Čevljarški ulici 1-II. Solnina je nižja kakor v vseh drugih glasbenih šolah. Revni talantirani in marljivi učenci prosijo lahko po četrtletnem obisku šole za znižanje solnine, ki so po možnosti upoštevati.

Nepozabne pesmi, revije in plesi, humor in solze!
ROSALIE
Slagopereta: Nelson Eddy in Eleanor Powell
KINO MATICA 21-24
Danes ob 16., 19.15 in 21.15 uri!
Predprodaja vstopnic od 11.—12.30!

lenci. Trije so odnesli le manjše poškodbe, pač pa je zadobil mizarski pomočnik Alojzij Ekar notranje poškodbe in si je poškodoval tudi desnico.

a— Puškino cev mu je razneslo v roki. 24-letnemu delavcu Ivanu Musterju iz Počehove se je stara lovska puška sprožila v roki. Naboj je raznesel cev. Musterju, ki je dobil tudi lažje poškodbe na glavi, je odtrgalo palec leve roke. Prepeljali so nezvestnega v bolnišnico.

V nedeljo 25. IX. VSI V SV. JURIJ OB PESNICI K RESNIKU
NA VINSKO TRGATEV
MAISTROVH BORCEV!

a— Mali kazenski senat je obsodil večer dopoldne 44-letnega splavarja Josipa Satterja iz Dolgoš na leto dni in 3 mesece strogega zapora ter na izgubo častnih državljanov pravic za dobo treh let ter na povrnitev škode 850 din, ker je opeharil gospodarsko in zavarovalno združbo »Dravac«. Letos v marcu se je obsojenec pojavil v prostorih združbe, kjer je zatirjal, da je tajnik »Društva splavarjev« v Mariboru in da ima nekaj članov, ki bi se radi zavarovali. Izročili so mu pristopnice in druge formulacije ter mu objubil primerno provizijo. Čez pa dni se je Satter spet pojavil in prinesel precejšnje število v red izpolnjenih prijavnice. Satter je prejel nagrado 750 din. Ko so pa pričeli iskati tiste nove člane, se je izkazalo, da je »Društvo splavarjev« že davno likvidiralo.

Ob nedeljah je promet
torej pari, drži red!

a— Električno omrežje za mesto Maribor in okoliške občine bo odklopljeno v nedeljo 25. t. m. od 6. do 8. zjutraj.

Iz Zagorja

z— Slana je uničila ajdo. Naše kmetovalce je zadel ponoven udarec. Spomladi niso mogli travniki ozeleneti, zlasti ne v višjih legah in je bilo seno redko in slabo. Pomanjkanje krme je zadelo skoro vse živinorejce in z n. n. popasli že spomladi, da so živino rešili pogina. Zlasti v kumeljskih hribih je oslabele mnogo živine, da so jo morali poklati. Poletje je prineslo lep žitni pridelek tistim, ki jih ni obiskala toča. Letos pa splošno primanjkuje sadja. Mnogo tisočakov, izkupljenih za sadje, bi prebivalstvu dobro služilo, ker slab pridelek in draginja tareta številne kmečke družine. Lepo je letos kazala ajda, ki nudi našemu kmetu najboljšo domačo jed, toda zadnje dni preteklega tedna je cvetoča polja uničila slana. Zlasti krasne poljane v Kolovratu in Kandršah so obetale obilno žetev kakor že dolgo ne, a je vse veselje kmetov splahnelo v dveh nočeh.

z— Ugoden obisk Medijskih toplih. Ob zaključku letošnje sezone lahko z veseljem beležimo znaten porast gostov v Medijskih toplih. Od tujcev je bilo največ gostov iz Nemčije, CSR in Madžarske, iz Jugoslavije pa jih je bilo precej iz Zagreba in Hrvatske pa tudi iz Vojvodine, Beograda in Bosne. Gostje so bili najrazličnejših poklicev, od diplomatov do nižjega uradništva. Zivljenje tude je znatno ceneje kakor drugod. Na izbiro so lepi sprejemni hišniki na Sv. Goro, Sv. Planino in Čemšenik. V narču so nove gradbe kopalniških objektov. S kopalščem so pridobile tudi gostilne in zasebniki. Tujsko prometno društvo pripravlja širšo propagando.

z— Sejmi za dogn živine so spet dovoljeni, ker je silnava in parkljekva v okolišju zagorske občine popustila. Prihodnji seljem bo 4. oktobra in obeta biti dogn veliki. Zivinorejci dobijo potne liste v Izlakah pri Peregrinu Jesenju, v Semniku pri Leopoldu Zupanu, v Colnišah pri Ivanu Klinecu, v St. Lambertu pri Mirku Vrtačniku in v Kotredžu pri Ljuzetu Jezerniku.

Iz Kranja

a— Jugoslovensko-bolgarska liga v Kranju je ustanovljena. Občni zbor je bil v četrtek v gimnazijski telovadnici. Direktor dr. Simon Dolar je toplo pozdravil zbrane ter je z veseljem ugotovil, da številna udeležba kaže, da je prišel čas, ko se vsi dobro zavedamo, kaj pomeni sodelovanje slovenskih narodov. Predsednik JB lige iz Ljubljane g. Rasto Pustoslavski je nato imel zanimivo predavanje o bolgarskem narodu in slovstvu. Članstvo je predavatelja prisrčno pozdravljalo. Nato je direktor g. dr. Dolar razložil pravila, ki so bila v celoti sprejeta. Ker je dr. Dolar predsedstvo že v naprej odklonil zaradi prezaoptenosti, je bil soglasno izvoljen naslednji odbor: predsednik inž. Gros, podpredsednik Franjo Sirc, odborniki Colnar, Malovrh, Kern, gdnca Majdičeva, Gregorc in Luznar. V nadzorni odbor so bili izvoljeni dr. Dolar, dr. Jarc in dr. Demšar. Pobuda za ustanovitev društva je izšla ob priliki gostovanja bolgarskih pevcev iz Plovdiva, ki jih je Kranj prisrčno sprejel. Zato je zdaj direktor dr. Dolar predlagal, da se vodi plovdivskega zbora g. Peševu pošlje brzojavka: »Ob ustanovitvi lige vas bratsko pozdravljam.« Članstvo je sprejelo brzojavko z velikim navdušenjem.

r— V kranjskem župnijskem hlevu se je pojavila silnava in parkljekva. Na Gorenjskem so silnava najprej opazili v radovljiškem srezu, toda k sreči v manjšem obsegu kakor na Štajerskem. V kranjskem srezu se dosedaj še ni po kmetijah pojavil noben primer, pač pa se je te dni pojavila ta kužna bolezen v samem Kranju in sicer je v hlevu mestnega župnišča obbolelo 24 glav goveje živine. Oblastva so takoj poskrbela za izolacijo in razkuženje prostorov. Prehod ulice mimo župnišča na Pangrat so zaprli, da preprečijo vsako novo okuženje na ljudeh kakor na živalih. Opozarjamo vse, da vsak primer kužnega obolenja takoj prijavijo pristojnemu oblastvu, ker bo le tako mogoče z varnostnimi ukrepi omejiti nadaljnje širjenje bolezni.

Iz Šoštanja

z— Lepo Cankarjevo proslavo je priredilo Društvo jugoslovenskih akademikov v spomin 20letnice smrti Ivana Cankarja. Dvorana je bila premajhna za vse stotine ljudi, mnogi so morali ostati na hodnikih. Gotovi krogi so hoteli prireditve preprečiti, toda odlični nastop občinstva je to onemogočil. Po spontani in dovolj izdatni predgri, v kateri je sodelovala vsa dvorana, se je pričel pester spored. Posrečene in za današnji čas zelo primerne recitacije Cankarjevih del so močno ugajale. Glavna točka sporeda je bila uprizoritev kolektivne drame »Hlapec Jernej« v Delakovi prireditvi. Posamezne prizore so spremljali diapozitivi. Akademija je bila lepa narodna manifestacija.

Gospodarstvo

Amputacija češkoslovaške z gospodarskega vidika

Pristanek Češkoslovaške, da odstopi Nemčiji vse obmejno ozemlje, kjer tvorijo Nemci nad polovico prebivalstva, bo v gospodarskem pogledu gotovo oslabil Češkoslovaško kot industrijsko državo, četudi ne v takem obsegu, kakor se splošno sodi. Na drugi strani pa bo odstop tega ozemlja izzval morda še večje težave v sušnoslovaških krajih samih, ki bodo priključeni veliki industrijski državi Nemčiji in bodo takoj občutili vso težo močne konkurence nemške industrije. Sušnoslovaška industrijska podjetja so imela doslej pod zaščito visokih carin v češkoslovaški republiki pogosto monopolni položaj pri oskrbi celotnega področja države s svojimi izdelki. Po priključitvi bodo številna podjetja izgubila upravičenost obstoja, zlasti taka podjetja, katerih obstoj je slonel predvsem na carinski zaščiti in so bila ustanovljena kot konkurenca nemškemu podjetjem. Nasproti nemškemu veleobratom so mnoga sušnoslovaška industrijska podjetja premajhna in ne obratujejo dovolj racionalno, ker doslej pod okriljem zaščitnih carin niso vedno dovolj skrbela za potrebno modernizacijo svojih naprav. Gotovo je, da bodo nekatera podjetja tudi pridobila, mnoga podjetja, zlasti srednji specialni obrati pa bodo morali najbrž kmalu opustiti delavstvo in zapreti, če ne bodo dobili pomoči z izjemnimi ukrepi. Ne more biti torej dvoma in mnogi sušnoslovaški Nemci se tega tudi zavedajo, da bo sušnoslovaški Nemcem s priključitvijo k Nemčiji naloženo tudi težko breme.

Prebivalstvo

Četudi še ne morejo biti znani točni podatki o obsegu ozemlja, ki ga bo morala Češkoslovaška odstopiti Nemčiji (točne meje bodo šele določene), vendar so že danes znani vsaj približni obrisi bodoče nove okrajne Češkoslovaške. V političnih krogih cenijo, da šteje ozemlje, ki ga bo morala Češkoslovaška odstopiti, nekaj nad 3 milijone prebivalcev (od tega skoraj 2 in pol milijona Nemcev in skoraj 600.000 Čehov).

Češkoslovaška je imela po uradni statistiki v začetku lanskega leta 15,2 milijona prebivalcev; po odcepitvi pa bo imela okrog 12,2 milijona prebivalcev. Nemčija je imela v začetku lanskega leta 67,7 milijona prebivalcev; s priključitvijo sušnoslovaških prebivalcev Nemčije naraslo za 6,7 na 74,4 milijona, po priključitvi sušnoslovaških prebivalcev pa bo Nemčija imela okrog 77 in pol milijona prebivalcev.

Vsa velika češkoslovaška mesta bodo ostala češkoslovaški, tako Praga z 920.000 prebivalci, Brno z 280.000 prebivalci, Moravská Ostrava s 130.000 prebivalci, Bratislava s 120.000 prebivalci in Plzeň s 120.000 prebivalci. Češkoslovaški bosta ostala tudi Olomouc (70.000 prebivalcev) in Ceske Budejovice (50.000).

Od večjih mest, ki pripadajo ozemlju z nemško večino, pa je treba omeniti naslednje: Usti n. L. (Aussig) s 44.000 prebivalci, Liberec (Reichenberg) s 40.000 prebivalci, Jablonec (Gablonz) s 34.000 prebivalci, Chomutov (Komotau) s 33.000 prebivalci, Cheb (Eger) s 32.000 prebivalci, Teplice-Sanov (Teplitz-Schönau) s 31.000 prebivalci, Most (Brix) s 28.000 prebivalci, Karlovy Vary (Karlsbad) s 24.000 prebivalci, Krušnohory (Jägerndorf) s 23.000 prebivalci, Aš (Aisch) s 23.000 prebivalci in Varnsdorf (Warnsdorf) s 23.000 prebivalci.

Gospodarske vesti

== Avstrijski izvoz lesa je padel v primeru z lanskim letom za polovico. V zvezi s priključitvijo Avstrije k Nemčiji (ki mora uvažati les v znatnih količinah) je avstrijski izvoz lesa v letošnjem letu hudo nazadaval. Po uradnih podatkih je Avstrija od začetka leta do konca julija izvozila v inozemstvo (brez Nemčije) polovico manj mehkega rezanega lesa nego lani. Izvoz mehkega rezanega lesa v Italijo je znašal 146.000 ton (lani 221.000) v Madžarsko 23.000 ton (lani 100.000), v Francijo 4000 ton (lani 40.000) in v Švico 4000 ton (lani 7000). Zato pa se je letos v znatni meri povečal izvoz avstrijskega lesa na tržišče Nemčije. Še največ je Avstrija izvozila na italijansko tržišče, kjer je letošnji izvoz dosegel še vedno dve tretjini lanskega izvoza, izvoz v Madžarsko pa je padel na eno četrtno lanskega izvoza.

== Pomanjkanje ponudb na našem pšeninem trgu. Iz Vojvodine poročajo, da je na našem tržišču pšenice zaradi obstoječe nejasnosti v mednarodni politični situaciji

prebivalci ter Podmokly (Bodenbach) s 23.000 prebivalci. Gornji podatki izvirajo iz ljudskega štetja dne 2. decembra 1930.

Premog in rudninski zakladi

Od premogovnega bogastva bo ostal češkoslovaški predvsem znani ostravsko-karvinski premogovni revir (črni premog) z vso težko železarsko industrijo v Moravski Ostravi. Tudi pretežni del ostalih premogovnikov črnega premoga (zlasti Kladno), bo ostal češkoslovaški. V sušnoslovaškem ozemlju pa je znani revir rjavvega premoga v Mostu, v Teplicah-Sanovu in Chomutovu ter v okolici Karlovih Varov, tako da bo Nemčija dobila večji del premogovnikov rjavvega premoga. Rudniki železne rude ostanje češkoslovaški, prav tako rudniki bakrene in svinčene rude, Nemčija pa bo dobila znane rudnike v Jachymovu, kjer pridobivajo radij. Ležišča mineralne soli so izključno v Karpatski Rusiji in v vzhodni Slovaški. Ležišča kaolina pa so po večini v severozahodni Češki in tvorijo osnovo porcelanske industrije, zlasti v okolici Karlovih Varov.

Industrija

Češkoslovaška je po polomu bivše Avstroogrske dobila skoro tri četrtine industrijskih podjetij prejšnje monarhije, in sicer vso porcelansko industrijo, okrog 90% sladkorne in steklarske industrije, 75% bombazne in papirne industrije, 70% usnjarske industrije, 60% kovinske industrije itd. Od 17.000 bivših avstroogrskih tvornic je ob prevratu stalo v Češki, Moravski in Slezijski 8.800 tvornic. Po vojni se je industrija v Češkoslovaški še znatno razvila in razširila, tako da je Češkoslovaška postala izrazita industrijska država.

Po odcepitvi ozemlja z nemško večino bo okrnjena Češkoslovaška ostal največji del železarske in kovinske industrije (Vitkovice-Moravska Ostrava, Brno-Adamov, Kladno), s številnimi plavili. Je majhen del železarske in kovinske industrije je v sušnoslovaških krajih. Tudi težka strojna industrija je koncentrirana v Plzni, Pragi, v Brnu ter v drugih moravskih in slovaških mestih. Od številnih škodovih obratov je le 20% na ozemlju z nemško večino. V sušnoslovaških krajih je le industrija biciklov in specialnih strojev. Pač pa bo Češkoslovaška izgubila pretežni del steklarske, keramične in papirne industrije. Porcelanska industrija je po veliki večini v sušnoslovaških krajih (Karlovy Vary), v Jablonkem okolišu pa je koncentrirana industrija stekla, steklarskih izdelkov in bižuterije. Tudi bombazna in platnena industrija je v znatnem obsegu naseljena v zapadni Češki in v okolici Krušna, precejšen del te industrije pa je seveda naseljen tudi v Moravski, Slezijski ter na Slovaškem. Čevljarska industrija ostanje češkoslovaški (zlasti Zlín), prav tako konfekcijska (Prostějov in Brno). Tudi velike pivovarne (Plzeň, Praga, Ceske Budejovice) ne pridejo pod Nemčijo. Del žateškega hmeljskega okoliša (zlasti Zatec), bo pripadal Nemčiji, roudniški okoliši pa Češkoslovaški.

Ta kratek pregled nam kaže, da bodo Češkoslovaški po odcepitvi sušnoslovaških krajev ostali najvažnejši industrijski okoliši, zlasti okoliši s težko industrijo, ki tvorijo osnovo gospodarskega razvoja.

skoro docela prenehal dovoz pšenice. Kmetovalci dobejo prodajati pšenice in jo nudijo na trgu le minimalne količine, kadar nujno potrebujejo denar. Vsi pričakujejo, da se bodo cene v primeru poostre mednarodne politične napetosti še dvignile. Pri zadnji nekaj dni ni mogel na trgu kupiti nobene pšenice, medtem ko je prejšnji mesec kupoval dnevnito po 500 do 800 vagonov. Ze prejšnji teden je mogel nakupiti v celoti le 70 vagonov. Mlini nudijo sedaj že 7 do 9 dinarjev več, nego znašajo oficijelne Prizadobe cene. Tudi cena koruzi je dvignila in se plačuje po 142 din. franko šlep. To je najvišja cena, ki smo jo za koruzo dosegli od leta 1929.

== Trgovinska pogajanja s Nemčijo odložena. Zaradi izrednih političnih razmer v Evropi je po najnovejših vesteh odpovedan sestanek nemško-jugoslovskega stalnega gospodarskega odbora, ki bi moral pričeti svoje zasedanje v začetku oktobra v Kölnu.

== Takse pri uvozu mineralnega olja. Finančni minister je predpisal novo stopnjo

uvoznega prispevka, ki ga bodo pobirale vse carinarnice od 1. oktobra dalje; ta prispevek bo znašal na ostanke od nafte 2,50 din pri 100 kg, na surovo nafto 3,50 din, na benzin, bencol, plinsko olje in mazalina olja 5 din za 100 kg.

== Plačilni promet z Grčijo. V plačilnem prometu z Grčijo je znašal 15. t. m. saldo grško-jugoslovske bonov v obliki 40,8 milijona drahem (dne 8. t. m. 40,8), saldo naših blokiranih terjatev pri Grški banki pa je popustil na 13,7 milijona din (14,3).

== Licitacije. Dne 7. oktobra bo v pisarni inženirje štaba dravske divizijske oblasti v Ljubljani licitacija za napravo murgacina v Škofji Loki. Dne 10. oktobra bo v ekonom. oddelku štaba mornarice v Zemunu licitacija za dobavo 700 kompletnih dežnih oblik. Dne 14. oktobra bo pri štabu letalstva v Zemunu licitacija za dobavo raznih naprav in instrumentov. 15. oktobra za dobavo platnenega materiala, 24. oktobra pa za dobavo raznega ročnega orodja.

== Licitacije. Dne 28. oktobra bo pri centralni direkciji rudarskih podjetij v Sarajevu licitacija za dobavo jeklene vrvi. Dne 10. oktobra bo pri tehniški komisijski št. 3 v Škofji Loki licitacija za dobavo smrekovih trupcev. Dne 24. oktobra bo pri direkciji pomorskega prometa v Splitu pismena licitacija za dobavo zajemalca za bager. Dne 24. oktobra bo pri upravi smodnišnice v Kamniku licitacija za dobavo 24.000 kg olja za kamnikit.

== Prodaja. Dne 1. oktobra prodaja šumska uprava v Boh. Bistrici 2480 m³ lubja.

Borze

23. septembra

Na ljubljanski borzi so se danes angleški funti v privatnem kliringu trgovali po 238. V zagrebškem privatnem kliringu je bilo za grške bone povpraševanje po 31,10. Nemški klirinskiški čeki stanejo v Ljubljani, Beogradu in Zagrebu nespremenjeno 14,00.

Na zagrebški m. efektivnem tržišču se je vojna škoda pri stalni tendenci trgovanja po 460 — 462 v Beogradu je bil primlač. nejši tendenci promet po 456 — 458). Zaključki so bili zabeleženi še v 6% dalmatinskih agrarnih obveznicah po 86 (v Beogradu po 86,25 do 86,50), v 7% Blairvom posojilu po 89,50 (v Beogradu po 88) in v 7% Blairvom posojilu po 94.

DEVIZE

Ljubljana. Amsterdam 2374,16—2388,76, Berlin 1754,52 — 1768,40, Bruselj 741,45 — 746,52, Curih 996,45 — 1003,52, London 211,45 — 213,51, New York 4367,26 — 4403,57, Pariz 118,22 — 119,65, Praga 150,93 — 152,04, Trst 230,95 — 234,03. Curih, Beograd 10, Pariz 11,9850, London 21,2350, New York 442, Bruselj 74,4750, Milan 23,25, Amsterdam 238,05, Berlin 176,15, Stockholm 109,50, Oslo 106,70, København 94,8750, Praga 15,15, Varšava 83, Budimpešta 86,50, Atene 3,95, Bukarešta 3,25.

Obtožena zločinstva zastrupljanja, obsojena za lahko poškodbo

Ljubljana, 23. septembra

Pred malim kazenskim senatom, ki mu predseduje s. o. a. Lederhase, se je danes popoldne nadaljevala julija prekinjena razprava proti železničarju ženi Cirilji Završnikovi iz Koroske ulice v Ljubljani, ki je obtožena, da je po zrelom poudarku v preteklih po mesec dni domačala najmanj trikrat jedi, ki jo je pripravila za svojega moža Josipa, živega srebra v namenu, da bi ga s strupom usmrtila.

Po moževih navedbah se je začela zakonska sreča Završnikovih, ki sta se 1919 zela mlada poročila, kmalu sprejela v nesoglasja med zakoncem zaradi ženinine nezvestobe. Kakor pravi Završnik, je ženi dokaj dolgo popuščal, toda z obzirnostjo ni dosegel ničesar, ker se mu je žena odtegnila čedalje bolj in živela tako, kakor bi sploh ne bila poročena in kakor da ne bi bila mati treh otrok, ki jih je z gospodinjstvom vred zanemarjala. V družinskem življenju pa so zaradi tega zavladale neznozne razmere, dokler ni mož trikrat zapored opazil, da mu jedila, ki mu jih žena daje na službena potovanja, povzročajo občutnejše bolečine v drobovju. Ta sumljiva opazovanja je prijavil ljubljanski policiji, ki je takoj uvedla preiskavo in izročila ženo sodišču.

Ves čas preiskave in na julijski pa še tudi na današnji razpravi je obtožena, ki jo je zagovarjal odvetnik dr. Vladimir Knaflič, odločno zanikala očitano ji krivdo. Završnik pa je vztrajal pri prvotnih izpovedbah iz preiskave in se na julijski raz-

pravi posebno trudil, da bi doprinesel učinkovite dokaze o nezvestobi svoje žene. Ker se je obtožena zagovarjala, da je živo srebro prinesel domov njen sin Maksimilijan, da bi očetu nekoliko »ponagajala«, ker je bolj je delal kakor otroci, je Završnik pojasnil, da ga sinovi sicer sovražijo, ker so bili k temu vzgojeni, da pa jim ne pripisuje tolike zlobe, da bi mu mogli streei po življenju. Tubo z živim srebrom so res našli pri hišni preiskavi na domu Završnikovih in fiziološki zavod je poročal, da so v jedi, ki jim je bila poslana v preiskavo, res našli manjšo količino živega srebra. Zavod je bil mnenja, da živo srebro v takih količinah ni nevarno za življenje. Podobnega mnenja je bil tudi sodni izvedenec dr. Suher, ki pa je poleg tega še sodil, da more živo srebro v gotovih okoliščinah vendarle podobno kakor pri Završniku jedko učinkovati na notranje organe, a večkratno razživanje večje količine živega srebra bi moglo učinkovati smrtno. Smrt sicer ne bi nastopila takoj, temveč šele kot posledica notranje izkravitve počasi, zato pa tembolj gotovo.

Največji jez na Balkanu

Jutri bo v Kragujevcu svečana otvoritev vodozoda

Kragujevac, 23. septembra

Mesto Kragujevac, srce Šumadije, je bilo znano že pred vojno po svojem vojni-tehniškem zavodu. Po vojni se mesto stalno razvija, trpelo pa je doslej zaradi pomanjkanja vode. Potoček, ki teče skozi mesto, v poletnih dneh brž usahne. Ko so v svetovni vojni zasede Kragujevac združene avstro-nemške okupacijske čete, so kmalu spoznale važnost legega mesta ter so napeljale iz sosednih hribov, ki spadajo v občino Trnbas, vodozod, v katerega so združili 14 hribovskih izvirov. Vodozod je za takratne razmere vsaj za silo zadostoval, mesto je dobilo prepotrebno pitno vodo in nevarnost epidemij je bila takoj zmanjšana na minimum.

Po prevratu je razvoj industrije v nemer razširjal mesto. Na račun reparacij je bila postavljena delavska kolonija s kakimi 300 stanovanji. Vojno-tehnični zavod se je v prav kratkem času mogočno razvil in se je pokazala potreba novih stanovanj. Tako je pred leti sklenil zavodni fond postaviti za svoje člane novo kolonijo, broječo kakih 600 hiš. Med novimi lastniki teh hiš je tudi prav visoko število Slovencev, ki hiše odplačujejo mesečno, kar se jim odteguje od plače. Tako bodo v nekaj letih postali samostojni gospodarji.

Do danes se je prebivalstvo Kragujevca povečalo na 40.000 duš. Vojni vodozod seveda še nekaj časa niti od daleč ni zadostoval naraščajočim potrebam. Odločujoči činitelji so tako bili pripravljeni razširiti o oskrbi mesta z razširjenim vodozodom, tem bolj, ker so se nekateri izvirki vojnega vodozoda osušili. Tako je občina v dogovoru z vojni-tehničnim zavodom in na željo vlade sklenila zgraditi nov vodozod. V vasi Grobnici, ki je 14 km oddaljena od Kragujevca, je zrasel ogromen jez, največji v Jugoslaviji in sploh na Balkanu. Zaježena dolina je med dvema hriboma. Zaježena dolina je med dvema hriboma. (Kakor je »Jutro« za kratko beležilo, je jez širok blizu 200 m, visok pa 300 m ter

Sport

je zdrav, pa vendar se lahko zgodi, da se prehladite zaradi majhne neprevidnosti. Zato mis-

lite že pri prvih znamenjih boleznin na Aspirin tablete in na »Bayer«-jev križ, ki jamči za pristnost

EFEKTI

Zagreb. Državne vrednote: Vojna škoda 459,50 — 460, 4% agrarni 61,50 — 62,50, 4% severne agrarne 58 — 60, 6% beguške 86,50 — 88,50, 6% dalm. agrarne 86 — 87, 7% stabiliz. 95 den., 7% invest. 98 — 99,50, 7% Seligman 89 den., 7% Blair 89 — 90, 8% Blair 93 — 94; delnice: Narodna banka 7150 den., PAB 115 den., Trboveljska 170 den., Dubrovačka 300 den., Jadranska 300 den.

Beograd. Vojna škoda 456,50 — 457 (456 — 458), za dec. — (459), 6% beguške 87,50 — 87,75 (87,50), 6% dalm. agrar ne 86,25 — 86,50 (86,25 — 86,50), 7% stabiliz. 98 bl., 7% invest. 97,50 den., 7% Blair 87,75 den. (88), Narodna banka 7300 bl., PAB 217 — 219.

Blagovna tržišča

ZITO

+ Novosadska blagovna borza (23. t. m.). Tendence neop. Pšenica: baška, okol. Novi Sad in Sombor. 79 kg 153 — 155; sremška 79/80 kg 155 — 157; slavonska 78/79 kg 152 — 154; gornjebaška in gornjebanatska. 79/80 kg 155 — 157. Ri: baška 144 — 146. Jermen: baški in sremški 64/65 kg 145 — 150; pomladni 68 kg 180 — 185. Oves: baški sremski slav. 135 — 140. Koruza: baška in sremška 140 — 142; banatska 139 — 141. Moka: baška in banatska »0ge in »0gg« 255 — 265; »2e 235 — 245; »5e 215 — 225; »6 195 — 205; »7e 165 — 175; »8e 110 — 115. Otrubi: baški 94 — 100. Fižol: baški beli brez vreč 335 — 338.

Julijska razprava je bila potem zaradi dokaznih predlogov branilca dr. Knafliča preložena. V obrazložitvi stavljenih predlogov je branilec vzbudil veliko pozornost z obtožbo, ki jo je naprtil na sinove Završnikovih, češ, da so oni očetu primešali srebro v jezi nad tem, da je oče bolj je del kakor oni, pa da so mu hoteli z učinkom živega srebra pokvariti apetit. Izvedbi dokazov, ki jih je predlagal branilec, se državnih tožilec g. Sever ni protivil. Na današnji razpravi sta se pojavila tudi sinova Maksimilijan in Aleksander, ki sta se sprva odpovedala pričevanju. Josip Završnik pa se je to pot pojavil v spremstvu pravnega zastopnika dr. Pegana, iz česar se je dalo sklepati, da po prvi prekinjeni razpravi posveča še več pozornosti kočljivemu razčiščenju, komu bo pripadla krivda za bolečine, ki jih je moral prestati.

Dopoldanska razprava, ki je začela ob 12. uri, je bila prekinjena ob 13. in se je nadaljevala ob 17. uri z zasliševanjem prič.

Med prvimi je bil zaslišan višji policijski nadzornik g. Močnik, ki je izpovedal, da se je Završnikova v policijski preiskavi zapletla v protislovja. Nadalje so bili najprej zaslišani vsi trije Završnikovi sinovi Milan, Stanislav in Aleksander. Slednji, ki je najmlajši, je priznal, da je on primešal jedi živega srebra, toda samo enkrat. Zanj je bil zaslišan mož obtoženke Josip, ki je v celoti vztrajal pri prvotnih izpovedih. Sodišče je na prečitelo izvedniška mnenja glede učinka živega srebra in sicer najprej mnenje sodnega izvedenca dr. Suherja, pa še mnenje primarija dr. Merčuna in dr. Sešliškara, ki sta prišla do enotnega, dr. Suherjevemu nasprotnega zaključka, namreč, da je Završnikova jedi primešano živo srebro povzročilo lahko samo močnejša odvajanja, kot strup pa ni moglo delovati in v jedi primešano ni moglo smrtonovorno učinkovati. Sledilo so govori državnega tožilca g. Severja, ki je zahteval obsodbo v smislu obtožbe, zastopnika privatnega utemeljenca dr. Pegana, ki je v Završnikovem imenu zahteval 2.000 din odškodnine za prestance bolečine svojega klijenta, in pa govor branilca obtožene dr. Vladimira Knafliča.

Ob 20. uri se je senat umaknil k posvetovanju. Točno ob 20.30 je predsednik senata razglasil sodbo, s katero je bila Završnikova spoznana za krivo, ne sicer v smislu obtožbe zaradi zločinstva zoper življenje in telo po § 167/II-III, temveč zaradi dvakratnega prestopa lahke telesne poškodbe po § 181 k. z., ker je dvakrat primešala moževu jedi živo srebro, kar je imelo za posledico občutno moževno obolenje. Obsojena je bila na 7 mesecev zapor. Ker ji je bil kazen vstet ves preiskovalni zapor, bo prihodnji mesec že prosta. Proti tej razsodbi je branilec obtoženke dr. Knaflič prijavil revizijo in priziv, državni tožilec g. Sever pa si je pridržal zakoniti rok za premislek.

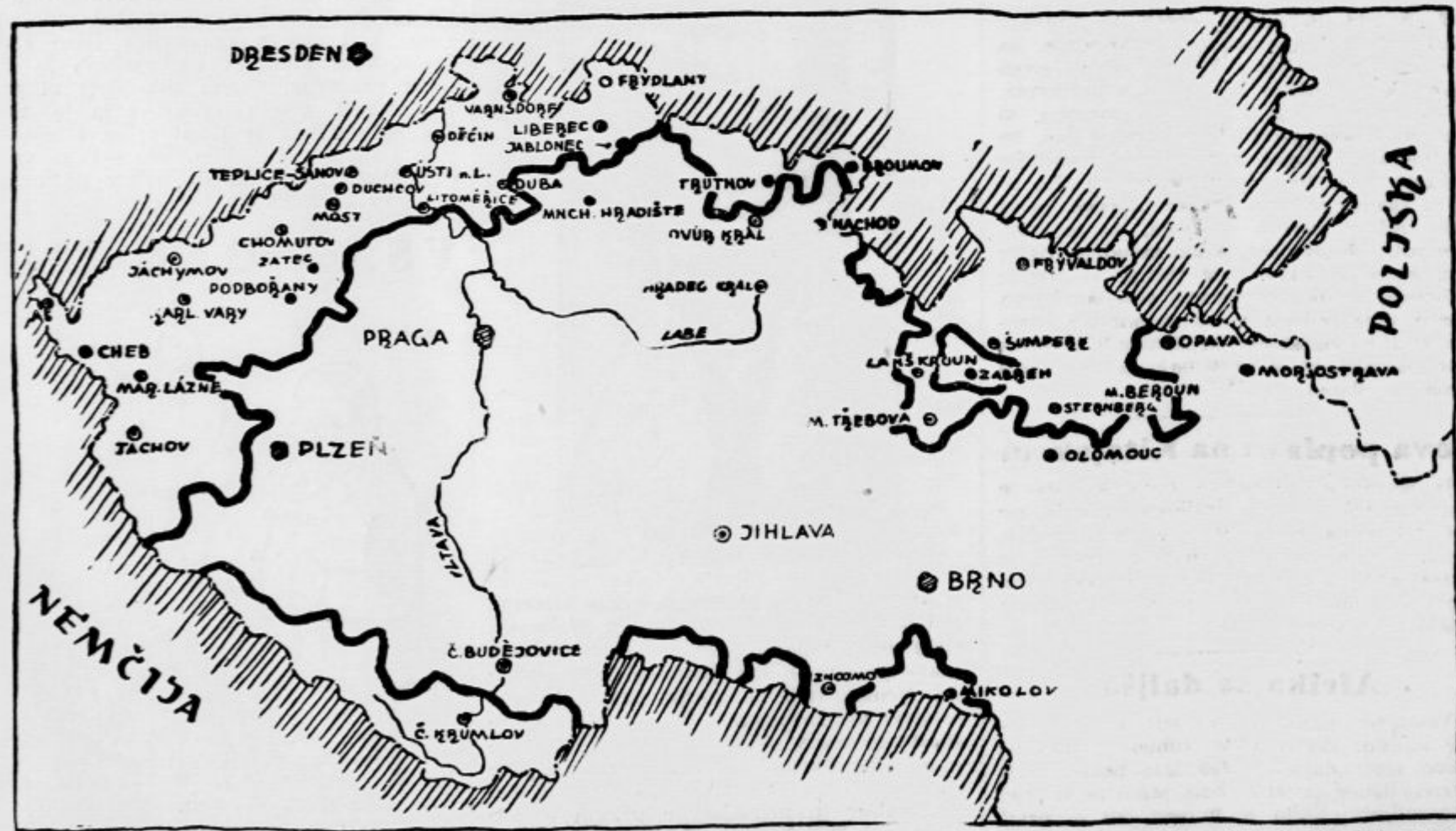
Nov sokolski dom v Boštanju

Sokol v Boštanju ob Savi si je za Petrovo petletsko dal nalogo zgraditi sokolski dom. Letno telovadišče v površini 4000 m² ima društvo že od l. 1931.

S požitvalnostjo domačega članstva in s krepko gmotno podporo starostar brata Ljotze Drnelja in obitelji Jaklove, so se v letošnjem juniju jeli dvigati zidovi nove sokolske stavbe.

Dom je v sirovem stanju pod streho. Telovadnica meri 14x9 m v višini 5,5 m. Prizidani so tudi najpotrebnejši stranski prostori. Toliko je društvu zmoglo z lastnimi sredstvi in s prispevki svojih prijateljev. Vroča želja še posebno telovadečih je, pred zimo urediti za uporabo vsaj telovadnico.

Da si v to svrhu društvo pridobi vsaj nekaj gmotnih sredstev, je tudi namen prireditve telovadnega nastopa v nedeljo 23. t. m. Na prireditvi, kjer bo igrala krška godba, vljudno vabi Sokol Boštanj tudi bratske sosedne edince.

Zgornji zemljevid, ki je posnet po etnografskem zemljevidu češkega ozemlja, kakor smo ga tudi mi že večkrat objavili, nazorno prikazuje ozemlje, ki bi ga morala Češkoslovaška odstopiti Nemčiji, ako bi se za osnovo odcepitve vzelo, da se priključijo tretjemu rajhu vsi okraj z nemško večino, torej vsi okraj, v katerih je nad 50% Nemcev

Vojna v Palestini

Proti malim, ki se borijo za svojo svobodo, poznajo Angleži različne mere: njihove vojaške oblasti v Palestini odrejajo, da se poženejo z dinamitom v zrak vse hiše, ki so last upornih Arabcev ali v katerih vsaj domnevajo uporne Arabce. Stanovalcem odrejajo rok starih ur, da se izselijo iz teh hiš. Slika nam kaže pregnano arabsko družino, ki odhaja z vsem svojim revnim bogastvom, natovorjenim na osličku, iz hiše, ki bo nekoliko minut pozneje zletela v zrak.

Najsrečnejši kraj na svetu

Ne poznajo nobenih davkov, imajo vsega v izobilju in imajo brez vsakega dela dohodek iz državne blagajne

Najsrečnejši ljudje na svetu so, danes po vsej priliki prebivalci malega dunavskega otoka Ada Kale, ki jih je 645. Otok leži sredi veletoka in sicer tam, kjer je Dunav predel z železnimi vratci gora. Prej je pripadal Turčiji, danes pripada Rumunski. L. 1931. je kralj Karol obiskal Ada Kale in od tistega dne je prebivalstvo srečno. Dobili so nenavadne privilegije. Ne samo, da ne plačujejo nobenih davkov, temveč imajo tudi pravico uvažati prost, brez carine vse, kar potrebujejo za svoje življenje. Razen tega imajo še pravico uvoziti letno 1 vagon tobaka iz Bolgarske, 46 vagonov sladkorja iz Rumunske, 3500 litrov spirita in alkohola, prav tako iz Rumunske (kjer je država na te stvari naložila sicer visok davek), in celo dva vagona kave iz Brazilije ali od drugod. 645 ljudi vsega tega ne more pospraviti, zato jim je kralj dovolil prodajo preostanka brez izvozne carine, toda pod pogojem, da se mora prodaja izvršiti na otoku samem.

Kmalu so ljudje vsenaokrog zvedeli, da je mogoče na Adi Kale dobiti izvrstne bolgarske cigarete, boljše vrste alkoholnih pijač, slaščice in mnoge druge dobre stvari. Uspeh je bil ta, da je postal otok ena najbolj priljubljenih izletnih točk. Turisti so na otok, ki ima svojega guvernerja, prinašali denar in otroci so obogateli. Guverner je tudi član rumunskega parlamenta in ljubosumno čuva pravice svojega otoka. Imenuje se Ali Kadrija in vlada kakor majhen knez. Vseprisod dobiš na otoku njegove slike. Občina mu je zgradila pravo

Moža dobila s kvartami

Ko je ga, Louis Cornell Conroyeva stopila v Omaha v Nebraska pred sodnika, da bi zahtevala ločitev, so jo pozvali, naj pove, kako se je s svojim možem seznanila. Povedala je, da je bil nje mož James Conroy prvotno zaročenec nekega drugega dekleta. Njej sami pa je ugajal tako, da je nasprotnico pozvala, naj bi kvartali zanj. V tej igri je dobila. Z Jamesom se je poročila. Med tem pa je spoznala, da z njim ni dosti dobila, zato bi se rada ločila.

Amerika ima svojo kraljico

Izmed 44 konkurentk so gđc. Marilyn Mesekcevo izbrali ta dni za letošnjo kraljico ameriških lepotic

Nepristne starine

Človek bi bil skoraj rad zraven, da bi videl, kako so se smejali prevečani arabski trgovci nad šalo, ki so jo zagodili pred nekšnimi sto leti raziskovalcem piramid. V okolici Tebe so v kraljeve grobnice vthotapili namreč kitajske steklenice. Arheologi so te steklenice našli, spoznali, da izvirajo iz Kitajske in že so si napravili svoje mnenje. V grobnicah, ki so jih preiskali, ni bilo od 14. stol. pred našim štetjem po njihovem mnenju nobenega človeka, torej je morala tedaj obstajati živa in trgovinska zveza med Egiptom in Kitajsko. Že to je bilo zanimivo. Poleg tega se je izkazalo, da se ni kitajska pisava v vsem tem dolgem času nič spremenila, kar je bil nov dokaz za konservativnost kitajske kulture. Ko so egiptovski Arabci videli, kako dobro se je obnesel njih trik, so lovci na starinami prodali cele skladišnice kitajskih steklenic in vse so po njihovih zagotovilih izvirale iz kraljevskih grobov. Šele l. 1915. je znanost potem ugotovila, kakšno sleparstvo je bilo vse to. Najprej je odkrila, da kaže slog kitajske pisave na 2. stol. po našem štetju, potem so ugotovili, da izvirajo verzi na steklenicah od pesnikov, ki so jih dobro poznali in ki so živeli še pozneje. Tako so počasi dognali vso resnico.

Stavka na pasji dirki

Na neki dirki brcov v Londonu je prišlo do stavke, kakršne doslej ni bilo. Električnega zajca so spustili in psi so se pogнали za njim, nenadno so pa začeli počasneje teči in so se končno popolnoma ustavili. Preiskava je dognala, da je bil nekdo električnega zajca namazal s petrolejem in duh te tekočine so psi zavohali, pa jih je pripravil do stavke. Pozneje so odkrili tudi storilca. Bil je neki možakar, ki je nekdo pri dirkah brcov s stavami napravil vse svoje imetje.

Paragraf proti „kibicem“

Ameriška država Vermont je izdala zakon, ki je naperjen proti „kibicem“ osebam, ki pri partijah šaha ali s kartami sodelujejo z gledanjem. Uradno so odredili, da morajo organi oblasti vsakega kibica, ki igra z govorjenjem ali kretnjami moti, takoj prijeti in ga oglobiti s 5 dolarji. Če se ponovno pregreši, se kazni lahko zviša do 50 dolarjev. Nenavadni paragraf utemeljuje s tem, da je bila v zadnjem času cela vrsta preteptov, ki so jih izvajali kibici s svojimi nezaželenimi nasveti in kritikami.

Mob na sprehodu

2 m dolg aligator ušel iz kletke in si ogledal akvarij

Mob, eden izmed aligatorjev brightonskega akvarija v Londonu, se je odločil, da se ozre malo po svetu. Uspelo mu je, da je brez težav ušel iz kletke in se sprehodil po visoki hiši. Zaporedoma je občudoval množico bazenov v poedinih prostorih, se napil vode (in rib) iz manjše posode s srebrnimi ribicami obiskal je tudi želve (ki niso bile s tem obiskom nič kaj zadovoljne), in je dosel končno v jedilnico. To je bilo ob 6. zjutraj. V jedilnici je prevahal vse, vključno pa je le na pol prazno skledo s pudgom. Ta puding si je privoščil, nato je zlezel pod zofo, da počaka, kaj bo. Predpoldne je minilo, ne da bi kdo opazil njegove odsotnosti oziroma prisotnosti na nepravem mestu. To je bilo vse eno čudno, kajti Mob mori v dolžino 2 m in je star 15 let, pa nikakor ne bi smel igrati vloge izgubljene šivanke. Šele opoldne je prišel upokojeni čuvaj Fred Brown, ki ima še vedno navado, da krmi svoje nekdane živali. Pred kletko je poskusil privabiti z vsakdanjo porcijo rib tudi Moba in Mob mu je dotlej še vsak dan pokazal takoj veliko žrelo. Tokrat pa ni prišel po ribe. Brown je dobil takoj hude slutnje in je dal preiskati akvarij.

Aligator pod zofo je med tem zavohal

vonj sijajnih jedi in je opazil, da so v jedilnico prinesli lep, dobro pečen beefsteak s čebulo in krompirjem. Takoj se je pojavil na prizorišču in si te malenkosti privoščil. Nazadnje si je privoščil tudi porcelanski pladenj. V tem se je prikazal Brown s petimi čuvaji. Nemalo so se ustrašili, ko so zagledali pred seboj nečisto Moba s krvavečim gobcem in še bolj krvavimi, besnimi očmi. Lotili so se ga, pa se jim ni dal ujeti. Zato se je Brown odločil, da opravi stvar sam. Poslal je svoje tovariše z vrvi pred vrata, nato se je začel Mobu dobrikati, mu ponudil ribo brez porcelanskega biskvita in je odšel potem popolnoma mirno, sredi splošnega občudovanja proti Motovi ječi. In Mob mu je pokorno sledil. Njegov izlet v veliki svet se je končal prično nečisto. Za eno samo ribo in lep pogled je prodal svojo prostost...

Odpor zoper kožo na mleku

Znano je, da čutijo mnogi ljudje silen odpor do kože na mleku, mnogim postane skoraj slabo, če jim ponudijo belo kavo s kožnato smetano. Antropološki zavod v Dahlemu je hotel raziskati to stvar in je naslovil na mnogo dvojčkov vprašanje, da-li čutijo takšen odpor. Otrci se je ne samo do malih otrok oziroma njihovih staršev, temveč tudi na odrasle dvojčke. Pregled odgovorov, ki jih je dobil, je pokazal, da je ta odpor podedovan. Zunanji vplivi, doživljaji v mladih letih ali vzgojni vplivi nimajo pri razvoju tega odpora nobene vloge ali pa le majhno. Za ugotovitev je važna za starše, ki smatrajo strah svojih otrok do kože na mleku za slabo navado in ga skušajo bolj ali manj nasilno odpraviti. Otroci ne morejo nič zato. Če bi pogledali natančneje, bi ugotovili, da je ta strah v družini deden, pa čeprav ga smi morda ne čutijo.

Tudi prepoved

V Britski Bečnanski doželi so pravkar izdal odlok, ki domačinom zapoveduje, da morajo, preden stopijo v kino, oddati svoje sužnje, toke, puščice in bodala v garderobi. Odlok utemeljuje s tem, da zamorci, ki poznajo kinematografe šele kratke čase, ne razumejo, da obetajo razlika med resničnim življenjem in življenjem na platnu. Ko se je na platnu prikazal kakšen vlopov, so se dali večkrat zavesti do tega, da so nastaj streljali. Bili so sicer vedno začudeni, da je film še dalje teklo, toda platno je zavojilo njihovega čuta pravilnosti seveda trpelo. Razen tega prihaja v teh zamorskih kinematografih pogostoma do strašnih prepirov med gledalci, ki se zavzamejo za to ali ono stran na platnu.

Nova poplava na Kitajskem

Iz notranjosti Kitajske poročajo, da je Rumena reka zavojilo trajnega deževja zopet prestopila svoje bregove in se razlila preko širnih ozemelj. Po neki cenzitvi je 18.000 angleških kvadratnih milj pod vodo. Več nego milijon ljudi je zaradi poplave ostalo brez strehe.

Afrika se daljša

Natančne raziskave južnoafriških geografov kažejo, da se črna celina v severno-južno smer daljša. Tako leži južni konec Afrike danes za 60 m bolj južno nego pred tridesetimi leti, to je v času, ko so prvič začeli slutiti to dejstvo. S prostim očesom spremembe seveda ni opaziti, znanost pa se ne moti. Menijo, da gre za vulkanske dejavnosti, ki afriško celino raztezajo in ki jo utegne nekoč prelomiti v dva kosa.

Francoski poslanik v Pragi Lacroix

Je bil tisti, ki je s svojim kolegom angleškim poslanikom izvršil v sredo zadnji pritisk na praško vlado, da se je morala v svoji osamljenosti vdati Hitlerjevimi in Chamberlainovimi zahtevam. Na sliki ga vidimo ob priliki usodnega obiska pri predsedniku dr. Benešu

Resnica v sanjah

Ali „duša“ med človekovim spanjem potuje?

Dolga leta je živel neki Holandec v Floridi. V samotnem kraju si je postavil majhno hišo in je menil, da bo prebil tu ostanek življenja. Družinske zadeve so ga nekoč nenehno pozvale domov. Tam je pozabil na Florido, na svojo hišico, vrt in sanje o samotnem življenju.

Tedaj se je zgodilo nekaj nenavadnega. Neke noči se mu je sanjalo, da njegova hiša v Floridi gori. Videl je požar v vseh podrobnostih in zbudil se je šele tedaj, ko se je goreča stavba zrušila. Zjutraj si je sanje zabeležil, ker jih je hotel na vsak način raziskati.

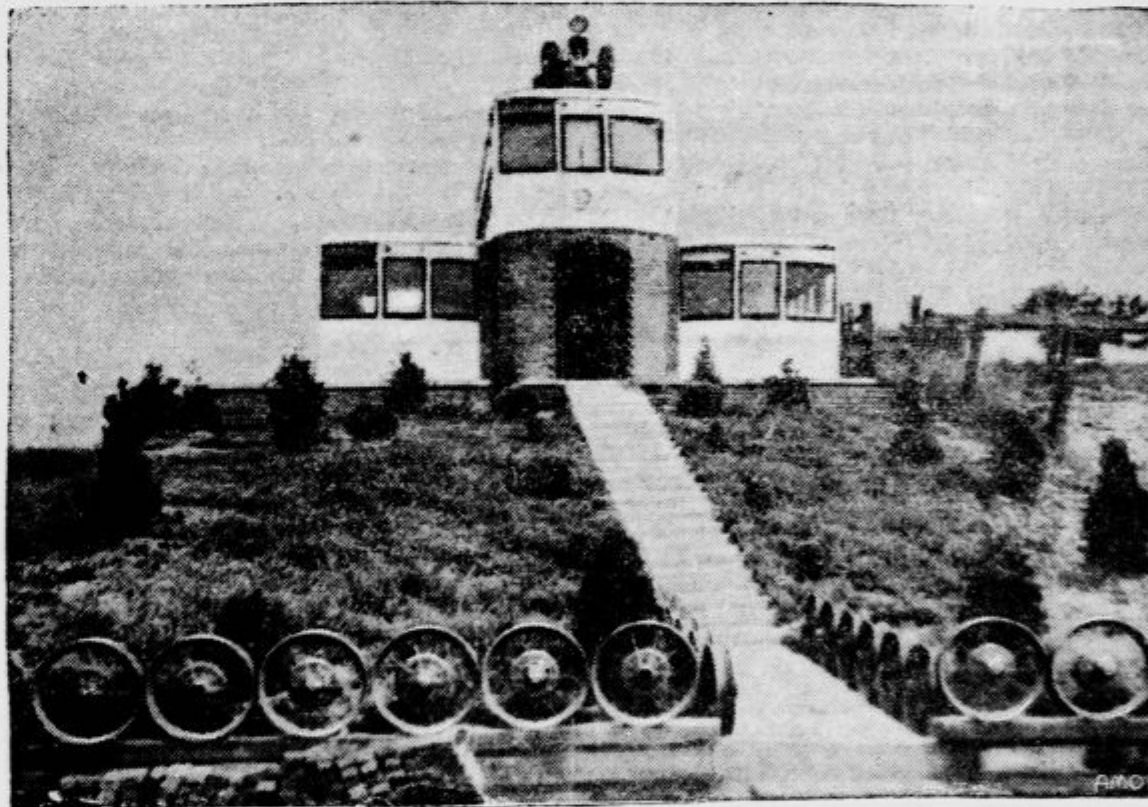
Pisal je torej staremu prijatelju, ki je živel v bližini njegove hišice v Floridi. Ta prijatelj mu je po nekoliko tednih sporočil, da je njegova hiša res pogorela!

Ta primer so natančno raziskali in do-

gnali njegovo resničnost. Znanost si o takšnih stvarih ne ve pojasniti. Stari Egipčani, Hinduji in Burmanci si razlagajo takšne pojave tako, da more nekaj v človeku med njegovim spanjem potovati in se vračati potem v telo. Evropski psihologi skušajo dobiti razlago po drugih poteh. S suho fiziko tukaj seveda nič ne opraviš. Na Holandskem delajo sedaj številni psihologi na tem, da bi zgradili iz teh čudnih sanj med Amsterdamom in Florido trdna razlago.

Pol stoletja že deluje CMD, darujmo še za pol stoletja!

Hiša iz starih tramvajev

Neki Amerikan je imel originalno idejo, da si je zgradil hišo iz starih tramvajev. Ta nenavadni dom se dviga sredi vrta, ki ga je omejlil s starimi avtomobilskimi kolesi. Vse dom je lastnika stal komaj 350 dolarjev

Poljski poslanik v Parizu
Lukasiewicz

Je stekel, čim se je Praga vdala silnemu pritisku svojih zaveznikov, k francoski vladi in ji sporočil, da zahteva Poljska enake pravice, kakor jih bodo dobili sudetski Nemci, tudi za svojih nekoliko tisoč rojakov na Tešinskem (ki uživajo na Češkoslovaškem v ostalem najmanj iste pravice kakor Poljski doma). Kako bo s pravici milijonov Ukrajincev, Belorusov, Čehoslovakov in pripadnikov drugih narodnosti na Poljskem, o tem noče uradna Poljska nič govoriti, kakor molči Madžarska, ki nastopa z enakimi zahtevami, na kakšen način misli dreti slovaško ljudstvo, ki ga reklamira zase

A NEKDOTA

Na Angleškem je vladal dolgo časa običaj, da v gledališčih nihče ni dajal izraza svojemu nezadovoljstvu. Rossini, ki mu je bil ta običaj neznan, je obiskal med obiskom v Londonu uprizaritev silno slabe opere, tudi vrednost nastopajočih je bila temu primerna. Slavni skladatelj ni prav nič zadržal svojih občutkov in je začel žvižgati, na kar je takoj prišla straža ter tujega motilca zagrabila. Ves presenečen je Rossini menil: »Kaj pa hočete od mene? Išče pač našihkejših točk.«

VSAK DAN ENA

»Vaš mož govori v sanjah? Temu zbu bomo kmalu odpomogli!«
»Nikar, gospod doktor! Ali ne bi mogli narediti tako, da bi govoril razločneje?«
(Vart. Hem)

Kulturni pregled

Jaroslav Kvapil ob 70letnici

25. septembra t. l. praznuje 70-letnico odlični češki režiser, dramaturg in pesnik Jaroslav Kvapil. Rojen je bil 1. 1868 v Chudčicah pri Klatovu kot sin zdravnik in se je po vseučiliških študijih posvetil žurnalistiki. Iz gledališkega kritika, ki je navezaval na tradicije Jana Nerude, je postal dramaturg in režiser, pozneje tudi ravnatelj drame Narodnega gledališča (1900—1918) in Mestnega gledališča (1921—1928) v Pragi. Med svetovno vojno je bil udeležen pri revolucionarnem gibanju. Prav posebej se je zavzel za znanje maščinskih glasov, ki so se iz proslave 50-letnice Nar. divdila spremenile v prvi kongres in kulturno manifestacijo zahtevati avstro-ogrskih narodov. Ta tesna vez z osvobodilno akcijo je Jaroslavu Kvapilu prinesla po prevratu široko popularnost. Bil in ostal je narodni umetnik v najplemenitejšem pomenu besede.

O svojem razgibnem in notranje bogatem življenju je spisal Jaroslav Kvapil obširno in nenavadno zanimivo knjigo z naslovom »O čem vime«. To memoarsko delo je zbirka serije spisa spominov na devetdeseta leta in vesa poznejša predvojna in medvojna leta; spominov na literarno, umetniško in gledališko Prago. Tu so med drugim tople črte o eni najzadanejših čeških igralci, nepoznani interpreti Ibsenovih in drugih vlog Ilana Kvapilovi, jubilarini ženi, ki jo je že mlado požela smrt. Dragoceni so tudi podatki o medvojni akciji in o stikih z Jugoslaveni. Knjiga je bila ob izidu (1932) obširneje prikazana v »Jutru«.

Jaroslav Kvapil si je pridobil neveljavni zaslug za češko gledališko kulturo. Pred leti si v istih večkrat našel primero: Kvapil — češki Reinhardt. Samo da je češki režiser in dramaturg že ne prekosi, pa vsaj

znatno prehitel znanega nemškega gledališkega novolarja. Brez Kvapilovih velikih režiserskih dejanj bi ne bili mogoči uspehi K. H. Hilarija in sedanjih avantgardnih režiserjev, kakor so Burian, Voskovec in Werich in drugi. Jaroslav Kvapil je bil uveljavljen in dolgo časa največji predstavitelj modernega češkega gledališča. O tem sodi Hanuš Jelínek (Histoire de la Littérature tchéquie), da je bil Kvapil prvi, ki je razumel, da se morata režija in inscenacija ujemati s stilom drame in da bodi tudi tu režiser umetnik. Prav posebej se je J. Kvapil odlikoval kot režiser Shakespearejevih iger; bil je zvest gojitelj Shakespearevega kulta, globoko poznavalca njegove dramske tvorbe in v svoji dobi nenadkriljiv odskri interpret slavnega Albionca. Prav tako je gojil kuit Ibsena, čigar drame je smotno uvažal na oder praškega Narodnega gledališča. V zgodovino češkoslov.-jugoslov. stikov se je Kvapil neizbrisno vpisal kot prijatelj in častilec dramskega dela Iva Vojnovića. Kvapil je prvi uvedel na praški oder avtorja »Dubrovačke trilogije«, še preden je bil znan in priznan v domovini, in če je Vojnovićovo delo prodrla iz Prage dalje v svet, gre hvala Kvapilovemu prizadevanju.

V literaturi se je Jaroslav Kvapil pojavil in uveljavil predvsem kot lirik. Izšel je iz pesniške šole Jaroslava Vrchlického; svoj izraz in osebnost je izbrusil do najfinjših ostenkov. Njegovi verzni razodevajo parnasistično strogo formo, vendar so polni pristnega in toplega življenjskega občutja. Izšel je kakih petnajst pesniških zbirk — od »Padajočih zvezd« l. 1889 do »Popelece« l. 1932. Prav tako se je uveljavil v dramatik. Za svojo ženo Hano je spisal l. 1897 melanholično dramsko povest »Princesa Pampeljska«, Antonin Dvořaku je pripravil libreto za njegovo opero »Rusalka« (je to eden izmed redkih, res posređenih libret) l. 1904 je imel uspešno krstno predstavo svoje drame »Oblak«, ki so jo pozneje večkrat igrali in ki je prišla prav v sedanjih. Žal tako turobnih in mračnih dneh zopet na enega izmed praških odrov.

Poleg vsega tega se Jaroslav Kvapil že iz mladih let vse do danes živahno udeležuje kot feljtonist in publicist. Prav iz tega dela so nastali posamezni feljtoni za omenjeno memoarsko knjigo »O čem vime«. Kljub starosti in šibkemu zdravju se Jaroslav Kvapil živahno udeležuje v raznih organizacijah, zlasti v Češkoslov. legionarski občini kot predavatelj o čl. »odboju« doma in za meji. Kdaj pa kdaj se še vrne na oder kot režiser. Tako je pred nekaj leti uspešno režiral kot gost v Zagrebu, nameraval pa je tudi v Ljubljani, ki jo dobro pozna in čisti; žal da so trenutno nastale ovire preprečile njegovo gostovanje in njegov ožji stik s slovenskim gledališkim življenjem.

Jaroslav Kvapil vtešča v svoji osebnosti trden značaj, živahno delavnost in tvorno inteligenco češkega človeka. Kremenitemu jubilaru želimo tudi mi srečna leta v srečnejši in jasnejši domovini!

Kidričeva Zgodovina slovenskega slovstva

Med posebno pomembne postavke v književni bilanci letošnjega leta sodi peti snopič dr. Franceta Kidriča »Zgodovina slovenskega slovstva od začetkov do Zoisove smrti« (izdala Slovenska matica), to pa zato, ker je bilo z njim zaključeno veliko in markantno delo. To delo je vredno posebne zabeleže tudi v dnevniki kroniki našega kulturnega življenja.

Prvi snopič Kidričeve Zgodovine slovenskega slovstva je izšel l. 1929, nadaljnji pa v letih 1931, 1932, 1935, 1938. Ti presledki gotovo niso bili po volji naravnikom, zlasti onim, ki so v študijske namene segali po tem delu, vendar so avtorju omogočili, da nekatera raziskavanja in proučevanja ter tako pripomogli k večji zaključenosti njegovega spisa. Avtor je med tem spremenil tudi prvotni časovni obseg svojega dela, ki naj bi segalo do marne revolucije. K temu ga je, kakor pripoveduje v uvodu petega šestika sililo naraščanje materiala. Tako »Zgodovina slovenskega slovstva«, ki naj bi obsegala starejšo dobo do Prešernove smrti, stvarno se ni zaključila, čeprav je pisec dal tej zbirki knjižni značaj zaključene celote. Kakorkoli je vredno hvaliti, da je prof. Kidrič tako temeljito in podrobno obdelal dobo naših literarnih začetkov in zorenja tja do Zoisove smrti, moramo vendarle obžalovati, da ni ostal pri prvotnem načrtu, tako da b. bila zgodovina starejšega slovstva res zaključena in v njo vključen kot njen najvišji vrh in končni vzpon France Prešerna. Morda bi nam v tem primeru prej dozorela zgodovina novejšega slovenske literature v obsegu in obliki, kakor si jo vzel Slodnjakovemu enostranskemu Pregledu slovenskega slovstva še vedno želimo in še več ko to; ki jo zlasti naši slavisti in mladina potrebujejo in zahtevajo. Upajmo pa, da bo prof. Kidrič v zgodnjem času nadaljeval svoje delo in pridružil sedanjim obsežni knjigi na 724+78 straneh še drugo knjico, ki bo tudi zahtevala najmanj dva snopiča. Slovenska matica je dolžna, da pisec omogoči izdajo tega neizgovrnega suplementa.

V uvodu svojega dela se prof. Kidrič zastavlja pri terminologiji, v kateri — kakor sam priznava — ni bil vedno dosleden in ki je najpo treba opozoriti tudi široko javnost kot za vse obvezno navodilo. Pisec razlaga pod pojmom pismenstva rokopisne spomenike, pod pojmom književnosti vse, kar je izšlo v knjižni literaturi označuje proizvodnjo z umetniškimi stremeljenji in slovstvo obsega kot najširši pojem tudi v ustnem izročilu živečo narodno pesem in prozo. Prav bi bilo, če bi tako poimenovanje dosledno rabili vsi, ki pišemo o slovstvenih pojavih.

Umljivo je, da se prof. Kidrič pri starejšem slovenskem slovstvu ni mogel omejiti samo na literaturo, kakor se je v svojem Pregledu njegov učence dr. Slodnjak. Prav iz Kidričevega dela vidimo, da je slovstvo zlasti pri malimnem narodu zelo širok pojem in da tudi nebeletristični proizvodi izražajo duha narodne kulture, nje razvolna pota in nje boj za narodni in svetovljanski pravi. Želeli bi bilo, da bi bila doba Zoisova novejšega slovenskega slovstva spisana res kot zgodovina slovstva ali vsaj književnosti, t. j. vseh vsjih oblik našega javnega besednega izražanja, ne pa da bi

bili iz nje — kakor delno iz Slodnjakovega Pregleda — izločeni eseji, filozofski, kritični i. dr. Ze stari italijanski pisec Melchiorre Cesarotti je zapisal da filozofija, kritika, politična in moralistična literatura tvorijo deseto Muzo tvorne dejavnosti vsakega naroda. (Luigi Russo Le origini della civiltà e della lingua italiana, »Romana« 3—4, 1938). Dandanes se je pojmovanje te »desete Muz« še razširilo, saj se je naštetim področjem pridružila na pr. še publicistika. Marsikateremu našemu literarnemu sečalcu in presejevalcu bi bilo treba šepniti na uho besede francoskega avtorja da »časniški članek, ki spreto opisuje kakšen dogodek, utegne biti v večji meri literatura, kakor pa slab sonet ali ponesrečen roman« (M. Simart, »Interprétation du Mond moderne«).

Kidričeva »Zgodovina slovenskega slovstva« je razdeljena v devet obsežnih poglavij. O avtorjevi periodizaciji slovenskega slovstvenega razvoja, o metodi obravnavanja posameznih dob in njihovih pojavov itd. je že bila beseda v revniari kritiki, ki je dovolj poudarila vse odlike in navedla tudi svoje opombe k posameznim vprašanjem. Vsekakor smo s knjigo dr. Kidriča dobili najpopolnejšo zgodovino starejšega slovenskega slovstva, dragocen priročnik vsem, ki bodo v njem iskali dokumentov naše preteklosti. Kdor je vajen listati po tujejezičnih zgodovinah literature, ki so večidel spisane v bolj esejičnem slogu in pri katerih ne čutimo v toliko meri delovanja znanstvenega aparata, to morda pogreša tiste lahke izraze in elegancije stila, ki je pri nas odlikovala dr. Prijatelja. Zato pa ima spis dr. Kidriča druge prednosti: je kar moč zanesljiv, v skrajni meri kritičen, previden oris slovenskega slovstvenega razvoja v njegovih najskromnejših in najmanj produktivnih dobah; sleherni trditelj je premišljena, vsi stari izsledki so kontrolirani pri virih in marsikateri je podvržen reviziji. Če v tej hiši ni vabljivih dekoracij plastično upodobljenih ozadij in širokih razgledov, pa se lahko zanesemo, da je v nji vsaka reč na svojem mestu in menda nobena ni prepuščena samemu realističnemu pogledu na dobo, ljudi in njihovo delo sta vstila ta slovenski zgodovini nekam stih, vendar pa markanten pečat. Kolikšen napredek od podobne zgodovine dr. Karla Gla serja!

Znatno del petega snopiča so zavzele opombe, ki imajo predvsem bibliografski in dokumentacijski pomen. Asistent Zvonko Bizjak je sestavil seznam osebnih imen, ki ga izpopolnjuje stvarno kazalo; vse to bo vsakomur olajšalo uporabo knjige, ki se ne sme šteti za pomembnejše proizvode naše literarne znanosti. K temu delu dr. Kidriča se bodo vračali še znanerci, če bodo hoteli postaviti svoje sodbe o slovenski duhovni preteklosti na trdna tla.

Zaniski

»Življenje in svete« prinese v prihodnji (ponedeljski) številki na uvodnem mestu članek »Zasute kulture« dr. E. M. prispevek »Čemu aranje?«, nadaljevanje proze Franca Šebiančiča »V mestu je lepota in avtobiografskih zapisov dr. Frana Göstla v »Kromerizcu«, dalje članke »O galošah in

drugih proizvodih iz kavčuk« in »Mravlje — najpomembnejše živali«. I. Kostjač je zastopal z jezikoslovno črtico »Plima in oseka«, Pavel Plešničar pa z zanimivim donosom »Se o slovenskih masarykianah«. Rubrike Fotoamater, iz filmskega sveta, Praktične novote, Uganke in Sah zaključujejo številko.

Drama je odprla svoja vrata. V četrti zvečer je naše dramsko gledališče z zgodovinsko tragedijo Alekseja Tolstaja »Car Fjodor Ivanovič« pričelo novo sezono. Ni smo že izlepa doživeli jeseni, v kateri bi prvi večer prestopali prag Taližnega hrama s toliko upa in bojznosti kakor tokrat. To leto je leto viharjev, meje držav so v srcu Evrope v plamenih, pa ni čuda, da se je tudi zgradba Narodnega gledališča grozila zamajati v temeljih. Kadar je v krizi svet, se začne tretji v sebi tudi vsi mali kolektivni na njem. Kljub temu in kljub drugim neveselostim, ki ovirajo umetniški zalet, pa je ta prvi večer pokazal, koliko ljubezni in žrtvovanja je v naših odskih ljudih. Doživeli smo uprizoritev — v režiji Cirila Debeveca pa s Kraljem (car Fjodor), Levjem (Boris Godunov), Šarčevom (carica) in Cesarjem (knez Sujski) v glavnih vlogah — ki je izprizala, da umetniška volja naše drame ni omahlila, temveč je v novi sezoni začela svoje delo z novim, še prodornejšim elanom. Občinstvo, ki je do kraja napolnilo hišo, je igro sprejelo z navdušenim

odobravanjem. O uprizoritvi bomo še poročali.

Umetniška skupina »Trojenc«, ki jo tvorijo slikarja Gojmir Antoa Kos, Mila Maleš in kipar France Gorše, priredi v oktobru na povabilo »Cvijete Zuzorič«, društva prijateljev umetnosti v Beogradu veliko razstavo svojih del. Razstava bo v društvenem paviljonu na Malem Kalemegdanu.

250letnica smrti Bohuslava Balbina. Ob letošnji 250letnici smrti zadnjega polnega znamenite češke patrijske rodbine Balbinov, zgodovinarja Bohuslava Balbina je izdal čl. minister in zgodovinar dr. Kamil Krofta epio »O Balbinu dějepiscu«. V njem obravnava pomen moža, ki si je pridobil mnogo zaslug, da se strašni udarec češkemu narodu po bitki na Beli gori ni končal z duhovno smrtjo tega naroda. Pod vplivom Balbinovih spisov je narod zopet prihajal k spoznanju svoje slavne preteklosti, ki so jo hoteli avstrijski nasilniki za vsako ceno zbrisati iz zavesti poraženih in ponižanih Čehov. Spomin na Balbina je Čehom tudi v sedanjih težkih dneh moralna opora.

Premiera nove češke drame. V odličnih dneh češke zgodovine je bila v Mestnem gledališču v Pragi premiera drame znanega krakja Františka Göta »Prvi rotac«. Novo dramsko delo ključ Čehom v spomin legionsarske boje v svetovni vojni. Doseglo je lep odreki uspeh.

S P O R T

Borba za točke

Jutri ne bo ligaških tekem, pač pa pester domači spored

Jutri se bodo na vsem območju LNP nadaljevale prvenstvene tekme I. in nižjega razreda, kakor tudi rezerv in juniorskih moštva. Službeni spored obsega naslednje tekme:

Svoboda: Hermes. Mars: Jadran. Moste: Korotan. Mladika: Adrija. Slavija: Grafika. Jadran: Moste. Savica: Radovljica. Kranj: Kovinar. Gorenjec: Ljubelj. Bratstvo: Reka. Maribor: Slavija. Železnica: Mura. CSK: Rapid. Laško: Hranstnik. Atletiki: Celje. Zalec: Store. Dask: Retje. Amater: Olimp. Kamnik: Mengeš. Javornik: Vrhnika. Lendava: Drava.

Od navedenih tekem žele prireditelji opozoriti sporno občinstvo zlasti na naslednje:

Mars—Jadran

Poljančani kontra Trnovčani bo v nedeljo glavni dogodek v prvenstvenem tekmovalni prvega razreda. Marsovo, katerih se drži večna smola, bodo skušali popraviti zadnje neuspehe, ravno tako pa bo Jadran skušal zmagovati. Kaži nedeljska katastrofa je bila Jadranu dobra šota.

Ker so bile do sedaj še vse tekme med imenovanimi zanimive in napete, upamo na dober in fair noremet.

Tekma bo jutri dopoldne ob 10. na igrišču Ilirije s predtekmo podnabodka Mars: Jadran ob 9.

Kranj—Kovinar

Jutri v nedeljo se bosta na igrišču Kranja srečala v borbi za točke Kranj in jeseniški Kovinar. Kovinar je zaenkrat na zadnjem mestu brez točke in tudi v tej tekmi nima izgleda, da bi si priboril vsaj eno točko. Pač na je Kranju mnogo na tem, da

Orient—Ljubljana

Jutri ob 16.30 na igrišču ob Tyrševi cesti

Jutri ob 16.30 prijateljska tekma na igrišču ob Tyrševi cesti.

Naša sportna publika že dalj časa ni imela prilike prisostvovati močnejši nogometni tekmi. Da ne bi propadel prosti termin, je naša Ljubljana za jutri povabila v Ljubljano sušaški Orient, znan po svoji kakovosti in izvrstnih rezultatih, ki jih je dosegel proti renomiranim domačim in italijanskim klubom.

Naša Ljubljana je pred 14 dnevi doživela na zagrebških tleh v rezultatu malo katastrofo. Čeprav je moštvo predvedlo igro, kakšne že dolgo ne na zagrebških tleh, je moralo oditi težko poraženo. Jutri bomo videli, če so se naši fantje naučili, da brez golov ni uspeha v nogometu, a golov zopet ni, če se ne strelja mnogo in zopet mnogo na nasprotnikova vrata. To se pa da doseči s pametno igro po tleh v kazenskem prostoru, ne pa z dviganjem žoge. Upamo, da je bila tekma v Zagrebu dobra šota za naše in ponoven nauk. Zato je treba odpraviti na videx primitivne nedostatke, če hoče enajsterični prihodnji nedeljo v Beogradu doseči številni uspeh proti Jedinstvu, ki je v dobri formi, kar dokazuje njegova zmaga nad varaždinsko Slavijo v samem Varaždinu.

Poleg te tekme nastopita za prvenstvo LNP tudi Svoboda in Hermes in sicer v predtekni ob 14.15. Tudi ta tekma zbuja lokaj zanemarja.

Igralo se bo ob vsakem vremenu.

Reka—Ljubljana

Zreb je določil, naj že prvi termin odloči o jesenskem juniorskem prvakcu. Malo je namreč verjetno, da bi bil kateri drugih ljubljanskih klubov dorasel tej dvojici. Obe moštvi sta letos dosegli nepričakovane uspehe. Ljubljana letos sploh še ni klonila, čeprav so bili njeni nasprotniki tudi prvorazredni klubi z več ali manj kompletnimi prvimi garniturami. Enake uspehe beležijo letos tudi mladi Rečani; izgubili so le minimalno prav z Ljubljano, vendar že pred tremi meseci in na njenem igrišču. Domači teren jim nudi sedaj vso priliko, da se revanžirajo. Tekma bo ob 10.30 na igrišču Reke o vsakem vremenu.

V nekaj vrstah

Naša nogometna reprezentanca je v četrti opoldne odpotovala v Varšavo. Lešnik je moral ostati v Zagrebu, ker ni dobil dopusta. Namesto njega bo igral Cimermančič, tako da bo naše moštvo nastopilo nasproti Poljakom v sestavi: Glasar, Matošić, Hügl, Jazbinšek, Kokotović, Lechner, Šinčar, Antolovič, Cimermančič, Walf in Wölk.

Ze zadnjit smo poročali, da bi morala biti jutri v Pragi meddržavna lahkoatletška tekma Češkoslovaška: Jugoslovaška. Naš savez je moral ta dvoboj odpovedati, ker ni dobil dovoljenja za kolektiv-

si popravil količnik, ker je sedaj šele na 4 mestu z istim številom točk kakor prvoplasirani. V nedeljski tekmi z Jadranom mu je uspelo, da je popravil oni nesrečni poraz z Bratstvom. Sedaj mu gre za to, da v nedeljo doseže čim boljše goldiferenco in tako popravi količnik.

Atletik—Celje

Jutri ob 16.15 se bo pričela na igrišču pri »Skalni kleti« podsavezna prvenstvena tekma med celjskimi Atletiki in SK Celjem. Za ta veljski derby vlada izredno zanimanje, zato bo obisk gotovo velik. Tekma bo vsekar zelo napeta in zanimiva, pričakujemo pa, da bosta moštvi pokazali pravo sportno disciplino in da tudi občinstvo ne bo prekoračilo mej dostojnosti. Sodnika bo delegiral na željo Atletikov sodniški odbor JNS. Ob 15. se bo pričela ista tekma med SK Laškimi in SK Hranstnikom. Tekmo, ki bo gotovo tudi živahna, bo sodil g. Oberlindner.

Amater—Olimp

Jutri bo na igrišču Amaterja prvenstvena tekma med zgoraj imenovanimi kluboma. Gostje so nam znani po svoji fair in poštenosti v igri, s katero so vedno zadovoljili sportno publiko. Moštvo Amaterja bo moralo dobro zaigrati, če bo hotelo doseči vsaj neodločen rezultat. Vabimo sportno publiko, da posesti to tekmo v čim večjem številu ter tako gmotno podpre prireditelja. Tekma se prične ob 16.

ni potni list, o čemer je brzojavno obvestil češkoslovaški savez. Kmalu nato je prispelo ekspresno pismo češkoslovaškega saveza, da tudi s svoje strani mora zaradi političnih razlogov dvoboj odpovedati.

Vsi plavalci, ki so določeni za reprezentančno moštvo, ki bo danes in jutri nastopilo v Trstu nasproti Italiji, so že od četrtka na Sušaku. Včeraj popoldne so bile odločilne tekme med vpoštev prihajajočimi plavalci, vendar dokončno naše zastopstvo še ni bilo določeno. Člani Ilirije, ki so v reprezentanci, Cerer, Zihler, Keržan in Pribošić že nekaj dni trenirajo v Trstu. Glede pogojev dvoboja naš savez ne prizna italijanske zahteve, da sme posameznik nastopiti največ dvakrat. Upravni odbor JPS zastopa stališče, da imamo sami pravico sestaviti reprezentanco po lastni izbiri. Vodstvo naše reprezentance je poverjeno znanemu plavalnemu strokovnjaku in sportnemu novinarju g. Hrvoju Macanoviču. Naša reprezentanca je prispela v Trst sinoči z avtobusom.

Nekateri naši teniški igralci nastopajo z velikim uspehom na mednarodnem turnirju v Solunu. Tako je Radovanović premagal Grka Agalopolosa 6:3, 6:2; Sernečeva Grkinjo Ciru 6:0, 6:1; Florjanova Rumunko Rolescu 6:2, 6:1; Kovačeva pa Rumunko Rubiju 6:2, 6:1, in Angležinjo Simons 6:1, 6:1.

SK Ljubljana. Juniorji igrajo jutri do- ročeno prvenstveno tekmo z juniorji Reke. Postavi ligaškega in juniorskega moštva, kakor tudi ostale podrobnosti so na običajnem mestu.

Motoklub »Ilirija« Ljubljana opozarja na obvezni sestanek celokupnega obzvarja, ki bo danes v soboto ob 20. v restavraciji »Slamič«. Nujni razgovor zaradi matotič- kljskih dirk v Beogradu, in zaradi obvez- nega izleta v nedeljo ob 25. t. m.

Dirkači »Hermesovce« kolearske sekcije se pozivajo, da pridejo v nedeljo točno ob 8. na klubski športni prostor, kjer bo zre- tanje vrstnega reda za štart gorskega dela klubske dirke na Turjak in razdelitev nahrbtnih številk.

Nagrada za zmagovalca na »Hermesovce« prvenstveni dirki Ljubljana — Turjak, ki jo je izdelala in podarila tvrtka »Spectrume« v Šiški, je razstavljena pri tvrtki A. Gorec na Tyrševi cesti.

SK Reka. Jutri igra I. moštvo na Jeceni- cah. Ob 11.15 naj bodo vsi na glavnem kolodvoru. Postava je v garderobi, vsak igralec naj dvigne opremo v soboto ob 15. do 17. ali v nedeljo ob 9. do 10.

Juniorji igrajo ob 10.30 na našem igrišču z Ljubljano ob 10. naj bodo v garderobi, isto tem je postava.

Postani in ostani član
Vodnikov družbe!

Naši Sokoli na delu

Sokolsko društvo Litija, priredi v dneh od 24. septembra do 2. oktobra 1938. nagradno tekmovanje na kegljišču v gostini »pri Urški« z lepimi nagradami. Za številni obisk se priporoča uprava!

Ljubljanski Sokol opozarja in vabi na članski sestanek, ki bo v ponedeljek 26. t. m. točno ob 20 uri v društveni sejni dvorani v Narodnem domu. Sestanek ima pred- vsem nalogo, sestaviti kandidatsko listo bo- doče društvene uprave. Na sestanku pa bo imelo članstvo tudi priliko opozoriti dru- štveno upravo na morebitne nedostatke in iznesti svoje želje in predloge.

Nastop sokolskega odseka Maribora-ma- tice v Kamnici bo jutri ob 15.30 na travni- ku pri Dolinskih drevesnicah poleg odcepa ceste na Mariborski olok. Zbor za članstvo in naraščaj ob 13.15 v Narodnem domu, odkoder bo šla povorka v Kamnico. Po možnosti naj pridejo vsi v slavnostnih krojih. Vozili bodo tudi avtobusi z Glavne- ga trga od 14. ure dalje. Vabljeni so tudi vsa ostala sokolska in nacionalna društva, da sodelujejo pri nastopu. Skušnje v vajah za vsa društva bodo ob 10. na letnem telo- vadišču matičnega društva. — Sokoli jer- deel! Zbor za vse člane Jezdnega odseka bo pred Narodnim domom ob 13.15 Zbor je obvezen za vse! Zdravo! Načelstvo.

Iz življenja na deželi

LJUTOMER. Zvočni kino Sokolski dom predvaja danes ob 20. in jutri ob 16. in 20. film »Mornarček«. V glavni vlogi Shirley Temple. Kot dodatek Foxov zvočni ted- nik.

CRNOMELI. Sokolski zvočni kino pred- vaja jutri ob 20. in jutri ob 16. in 20. film »Med dvema zastavama«.

JESENICE. Zvočni kino Radio predva- ja v soboto in nedeljo ob 20. v nedeljo tu- di ob 15. večni film »Potepuh« z Eriko Du- zovićem in P. Höffbergem v gl. vlogi. Med dodatki tudi domači tednik Zora in Paramountov zvočni tednik. — Sledi »Hči Samurajca«.

SEVNICA. Zvočni kino predvaja danes in jutri film »Kapetanova hrabrost« s po- litično diplomatskim ozadjem iz leta 1809. RIBNICA. Sokolski zvočni kino bo predvaja danes ob 20. in jutri ob 15.15 in 20. film »Ulični pevec«. Za dodatek Paramountov zvočni tednik in kratek za- bavn film.

JESENICE. Slovenska sv. maša s pridigo bo v nedeljo 25. t. m. ob 10. v Delavskem domu na Savi. Vstop je vsakemu prost.

Iz Ptuja

J— Zvočni kino Ptuj. Predvaja danes ob 20. in jutri ob 19. in pol 21. film »Tri- je nemurni dnevi«. Kot dodatek Alfa žur- nal in kulturni film o naši državi.

J— Branjevi v Ptuj. Po vložili prošnjo na mestno občino, da bi prepovedala oko- liškim kmetom prodajati sadij na trgu iz- ven tržnih ur in pa da bi se jim sploh pre- povedalo prodajati sadij od hiše do hiše. Občina je prošnji ugodila samo v toliko, da je poostila kontrolo na trgu, krošnjar- jenje s sadijem pa je po obrtnem zakonu kmetom dovoljeno.

J— Ukradeni zvon so našli. V bližini Ptuja leži vojaško pokopališče Strišče, katero krasí lepa kapelica. Slikarja v njej, nas spominja na vojne grozote in na veli- ke žrtve, katere je naš narod doprinesel za ustvarjanje močne Jugoslavije. V zvoniku kapelice je bil obešen med svetovno vojno 30 kg težak bronast zvon. Pred tremi me- seci je zvon izginil. Ker je pokopališče po- polnoma na samem med obširnimi goz- dovi, tat ni imel mnogo truda in je bilo vsako poizvedovanje zastoj. Po velikem trudu in neumornem prizadevanju oro- žnikov na Bregu pa se je zdaj posrečilo, da se je zgodovinski zvon našel. Skrit je bil v gozdu pri Strišču. Tat se seveda še vedno skriva.

J— Namestu venca na grob učiteljice Zore Mlekčukove je darovala rodbina Ple- sničar v Ptuj v sklad za zgradbo Sokol- skega doma v Ptuj 50 din. Iskrena hvala!

Naše gledališče

D R A M A

Sobota, 24.: Verga. Premiera. Premierski abonma.

Nedelja, 25.: Car Fjodor. Izven.

Ponedeljek, 26.: Zaprl.

Torek, 27.: Žene na Niskavuriju. Premie- ra. Premierski abonma.

Repriza A. Tolstega tragedije »Car Fjo- dor« bo v nedeljo 25. t. m. kot predstava izven abonmaja. Premiera je žela velik uspeh ter bo občinstvo prav gotovo zama- la, ker nudi sliko iz ruske zgodovine in ri- še padec carja Fjodora zaradi spletk na njegovem dvoru. Naslovno vlogo bo igral Kralj. Režija je Debevečeva.

Žene na Niskavuriju je naslov igre, ki jo je spisala finska pisateljica Hella Wuolijok in ki opisuje konflikt tavastland- skega veleposelnika med ljubeznijo in dolžnostjo. V glavnih vlogah: Maria Vera, Mira Danilova, Vida Juvanova in Jan. Re- žija je Kreftova.

To lahko odloča:

MASTEN ALI BREZ MASTI

Trdi, nelepi lasje, suhi prhut na temenu in srbež nastane večkrat zaradi po- manjkanja naravne masti. Trilysin »masten« osigura trajno vsebino masti, ki zadostuje normalni potrebi temena. Lasje obdrže svoj naravni sijaj, lepoto in bujnost.

JACKSON GREGORY:

HČI SOLNCA

Roman.

»Poglejte pod skalo, če se giblje«, je rekel Betty. »Povejte mi, ali se ni prikazala kakšna odprtina spodaj — tolikšna, da bi se človek lahko splazil skozi njo.«

»Da«, je odvrnila Betty, od vznemirjenja skoraj brez glasu. »Da! Samo še malo. Poglejte! Saj je, kakor da bi nekakšne stopnice držale navzdol.«

»Se malo motim zavrteti«, je menil. »Morda bo skala potem stala sama. V nasprotnem primeru jo bova morala podložiti s kamni.«

Vrtel je dalje in dalje, dokler se mu ni samo ustavilo. Potem je pritisk na svoj vzvod nekoliko pomanjšal in skalo se je začela gibati v svoj prvotni položaj. Toda Betty je bila budno na straži in je brž podložila nekaj kamnov.

»Tako«, je vzkliknila. »Zdaj lahko pridete dole.«

Skočil je na tla. Skala se ni ganila. Stopil je k Betty in oba sta se začudeno zazrla drug v drugega.

»Torej je stara pripovedka vendarle resnična«, je rekel s poudarkom. »Naša sva pot do zaklada.«

V tleh je bila odprtina, nekaj čevljev široka in visoka. Surovo, neenako izsekano: stopnice so držale navzdol v neprodno temo. Kendrick je legel na trebuh in se zazrl v jamo. Počasni se mu je oko privadilo teme, a ni mogel razbrati kdo ve kaj.

65

»In tja doli naj bi šla midva?« je Betty vprašala plašno.

»To se razume«, se je zasmel. »Ali pa hočete, da poletiva odtod, ne da bi bila videla, kaj je?«

»Ne.«

Toda oklevala je in od groze se je stresla, ko je tudi sama legla na tla in pogledala v jamo.

»Ne bova se spuščala v nevarnosti, v katere se nama ni treba.« Planil je na noge in takoj začel s pripravami. »Tu je puška. Vam jo bom pustil za vsak slučaj, če bi naju utegnil presenetiti prijatelj Rios. Tole bo kakor nalašč bakla zame. Zdaj pa se najprej še malo ogledva po kanjonu.«

Potegnil je puško iz odprtine in jo izročil Betty, potem je še nekaj kamnov naložil pod skalo, prižgal svojo baklo, s samozavestnim, toplim pogledom dal Betty poguma in stopil na prvo stopnico. Tedaj se mu je oglasil neprijeten spomin — domislil se je, kako ima Zoraida svoje skrivne hodnike zastražene s klopotačami. Če bi takšni nevarni stražarji živeli tudi tu doli? A pozneje ga je ta misel vendarle obvarovala vsakršnih nevarnosti. Nazadnje je videla samo še njegovo glavo in visoko dvignjeno baklo. Ozrl se je k njej, se nasmehnil in pomahal s plamenico. Potem je videla samo

še odsev luči in njegovo roko. Zmerom slabotnejša je bila svetloba, dokler ji ni sama tema ostala pred očmi. A potem ni vedela več, ali zavoljo prevlažnega zraka ugaša luč, ali pa je že prišel tako daleč.

»Jim!« je zaklicala.

»Vse je v redu«, ji je odvrnil iz jame.

Prišel je do dna stopnic. Z nogo je otipal, da se nahaja na neravnih kamenitih tleh, ki strmo padajo navzdol. Bakla mu je bila že skoraj ugasla, od nje je ostal samo še rdečkast žar. Zrak je bil težek in gost, težko se je dihlo v njem. Pogledal je kvišku in uzrl svetli četverkot, pred katerim je klečala Betty. Brez nevarnosti je lahko prodiral še malo dalje. Če bi se zrak še poslabšal, bi se itak še zmerom lahko okrenil in se podvzval po stopnicah nazaj. Videti je bilo, da se tla nagibajo zmerom bolj strmo. Vrgel se je na kolena in lezel po vseh štirih dalje, da bi se obvaroval kake nenadne pasti. S tlečo baklo je svetil pred seboj. Tako je prišel do prvega odkritja. Dim se mu je neprestano zaganjal v obraz. To je pomenilo, da je v prostoru prepih.

Tako se je nenehoma po kolenih plazil dalje. A niti malo ni nehal biti previden. Tla pod njim so se nagibala, kakor je kazalo, zmerom bolj strmo. Očividno je prišel do širšega hodnika ali do širokega prostora. Nejasno je razbral steno na levi in desni. Pred njim je ležala tema, skozi katero ni bilo steze. Tla so postajala zmerom glajša, a tudi zmerom bolj strma.

»Tu moraš proketo paziti«, si je dejal. »Komur bi tule spodrsnilo, ne bi vedel, kje bo pristal.«

Zrak se je nekam izboljšal. Globoko je zadihl in obstal. Dvignil in spuščal je svojo baklo in gledal

v vse štiri smeri. Nazadnje je opazil, da je kakšnih ducat korakov pred njim ravnica, okrog katere se je skalna stena razširjala, da je zaokroževala majhen prostor. Previdno se je bližal. Spet se je spustil na vse štiri, zakaj tla so spet strmo padala. Naposled je zdrsel kakšne tri ali štiri korake dalje. Začutil je čistejši, svežji zrak, bakla mu je visoko zagorela. In zdaj je videl nekaj, kar ga je navdalo z neodoljivim vznemirjenjem. Prostor, ki ga je bil prej opazil, je bil podoben stari shrambi. Najrazličnejši predmeti so ležali po tleh, skodelice, vrči, plitke posode nenavadnih oblik. Dvignil je enega izmed predmetov in bil je zelo težak. Udaril je dvojne posode drugo ob drugo — dali sta čist, kovinski zvenek.

»To je čisto zlato, je zamrmral sam vase. Tedaj je luč padla na posodo, nekakšno plemenito oblikovano čašo, in se odbila od tisoč brušenih ploškev: »Sami biseri!«

Odložil je posodo na tla in se spet ozrl okrog sebe. Tam je stala velika skrinja. Ko je sunil vanjo z nogo, se je sesula, da se je njena vsebina stresla na tla. Brez števila pisanih dragih kamnov, lepih, da še ni videl podobnih, je na kupu ležalo pred njim. Stopil je dalje. Na nekakšni skalnati mizi je — kakor na čistem prostoru — ležala druga, manjša. Podržal je baklo bliže, pogledal in segel v skrinjico; roka mu je zajela polno prgišče biserov. Čeprav ni bil takšen strokovnjak, kakor Barlow, bi se bil vendar rad prepričal o njih pristenosti. Bili so različne velikosti, a velikih je bilo največ med njimi. Spričo njih čudovitega bleska bi zbledela celo Zoraida ovratnica.

Mali oglasi

Kam pa, kam?

Beseda 1 Din, davek 3 Din; za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Na Kurešček
voz avtobus v nedeljo 25. t. m. ob 8. uri izpred Mestnega doma. Prijave tel. 36-98. 22551-18

Službo dobi

Beseda 1 Din, davek 3 Din; za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Mesarski pomočnik
izurjen v izdelavi raznovrstnih mesnih izdelkov, — dobi takoj mesto. — Franc Ocvirk, mesarja, Povsetova 38, Ljubljana. 22581-1

Frizerko

dobro odulero, sprejem takoj v stalno službo. Pizčan, frizer, Lesce - Bled 73 22548-1

Pek. pomočnika

in učenca
sprejem takoj. Pekarna Petuš Anton, Jesenice. 22565-1

Izprašanega

kurjača
izmo k lokomobili 120—150 K.S. Ponudbe z overovljenimi prepisi spricval in pisanih zahtevki na ogl. odd. Jutra pod »Izprašan kurjača«. 22561-1

Steklarja

izmo za takojšen nastop. Kollmann, Mestni trg. 22529-1

Prvo kuharico

in sendvičarico-slaščičarko, sprejme prvotna večja restavracija. Ponudbe s popustom dosedanje prakse in navedbo zahtevane mesečne plače na ogl. odd. Jutra pod šifro »Strokovno dobra moč«. 22568-1

Inkasanta

in pisarniškega sluga za večjo pisarno izmo, ki raz bo po možnosti neoznjen, prost voraščine, popolnoma več avtostrafiranja in popravila. Lastnoročno pisane ponudbe z navedbo dosedanje službe in referenc na ogl. odd. Jutra pod šifro »Primerne šolske izobrazbe«. 22589-1

INSERIRAJ

V JUTRU!

Službe išče

Vsaka beseda 10 par; davek 3 Din; za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 12 Din.

Hotelski sluga

star 30 let, s prakso, govoril srbohrvatsko, nemško, francosko, išče službo v boljem hotelu. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod šifro »Kierkolie«. 22548-2

Vajenci (ke)

Beseda 1 Din, davek 3 Din; za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Deklica
s primerno šolsko izobrazbo, išče mesto varenke v trgovini. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Zdrava in ubogljiva«. 22444-44

Prodaj

Beseda 1 Din, davek 3 Din; za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Zelesen štedilnik

dobro ohranjen, napravljen. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 22596-6

Kupim

Beseda 1 Din, davek 3 Din; za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Stare moške obleke

razno pohištvo, madrace in vse antične predmete stalno kupuje Golob Marija, — Gallusovo nabrežje 29 — Ljubljana. 22533-7

Auto, moto

Beseda 1 Din, davek 3 Din; za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

DKW

avto Meisterklasse, model 1938, limuzina, vožen 7000 km, v dobrem stanju, prodam takoj po ugodni ceni. Garaža Stupica, Ljubljana, Slomškova ulica. 22541-10

Motorno kolo

500 ccm, zelo dobro ohranjeno, prodam. Poljanska cesta 51, Ljubljana. 22536-10

Stroji

Beseda 1 Din, davek 3 Din; za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Pisalni stroj

kovček (portable) Meteor, dobro ohranjen, prodam za 1.200 din. Kot, Ljubljana, Tavčarjeva ulica 3-111, levo. 22542-29

Plinski motor

na ogelje, 20 KS v zelo dobrem stanju, ugodno napravljen. A. Brovič, Litija. 22538-29

Kapital

Beseda 1 Din, davek 3 Din; za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Knjižico

Ljubljanski kreditne 35.000 din, kupim za gotovino. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Ljubljanska«. 22553-16

Lokali

Beseda 1 Din, davek 3 Din; za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Oddam mesarijo

na zelo prometnem kraju Ljubljane. Dopise na oglasni odd. Jutra pod »Odkup inventarja«. 22535-19

Gostilno

dobro uvedeno, prodam z vrtom. Ima tri prostore za lokal in stanovanje v hiši, radi nesloge družabnika, muvino za prevzeti. Cena din 15.000. Vprašati: Zagreb, Kr. Marije ul. 23, prizemno levo. Varnik. 22408-19

Med mestom

in deželo
posreduje Jutrova mali oglasnik. 22505-24

Občutek svežine...

Vaša koža mora z lahkoto dihati.

Puder Vasenol za toaleto

Puder Vasenol za noge

Vasenol

Vasenol

Vasenol

Vasenol

Vasenol

Vasenol

Vasenol

Vasenol

Vasenol

Vasenol

Vasenol

Vasenol

Vasenol

Vasenol

Vasenol

Vasenol

Vasenol

Vasenol

Vasenol

Vasenol

Vasenol

Vasenol

Vasenol

Vasenol

Vasenol

Vasenol

Vasenol

Vasenol

Vasenol

Vasenol

Vasenol

Sobo odda

Beseda 1 Din, davek 3 Din; za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Sobo

s posebnim vhom oddam v bližini Evrope. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 22571-23

Zračno sobo

s posebnim vhom, v centru, oddam gospodu ali gospodini. 1. oktobra za dan 250. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 22537-23

Mesečno sobo

s separiranim vhom, oddam stalnemu gospodu. — Ogledati Knafljeva 13-11. 22418-23

Sobe išče

Beseda 1 Din, davek 3 Din; za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Prazno sobico

s posebnim vhom, iščem za takoj. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Sobice«. 22532-23a

Soba za stalno

išče uradniške banke uprave. Pojasnila in naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 22460-23a

Dopisi

Beseda 1 Din, davek 3 Din; za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Fortuna

soboto dopoldne nemogoče, čakam v ponedeljek zvečer ob 8. uri pred opero. 22505-24

Veliko industrijsko podjetje SPREJME TAKOJ

samostojnega rudarskega inženjerja

za raziskavanje železnih in bakrenih ležišč.

Pismene ponudbe pod šifro »Rudarski« poslati na Publicitas d. d., Zagreb, Ilica 9.

Veliko industrijsko podjetje SPREJME TAKOJ

SAMOSTOJNEGA VODJO

za izgradnjo in vodstvo poslov visoke peči.

Pismene ponudbe poslati pod šifro »Topioničarski« na Publicitas d. d., Zagreb, Ilica 9.

Veliko industrijsko podjetje SPREJME TAKOJ

SAMOSTOJNEGA VODJO

za izgradnjo in vodstvo poslov visoke peči.

Pismene ponudbe poslati pod šifro »Topioničarski« na Publicitas d. d., Zagreb, Ilica 9.

Veliko industrijsko podjetje SPREJME TAKOJ

SAMOSTOJNEGA VODJO

za izgradnjo in vodstvo poslov visoke peči.

Pismene ponudbe poslati pod šifro »Topioničarski« na Publicitas d. d., Zagreb, Ilica 9.

Veliko industrijsko podjetje SPREJME TAKOJ

SAMOSTOJNEGA VODJO

za izgradnjo in vodstvo poslov visoke peči.

Pismene ponudbe poslati pod šifro »Topioničarski« na Publicitas d. d., Zagreb, Ilica 9.

Veliko industrijsko podjetje SPREJME TAKOJ

SAMOSTOJNEGA VODJO

za izgradnjo in vodstvo poslov visoke peči.

Pismene ponudbe poslati pod šifro »Topioničarski« na Publicitas d. d., Zagreb, Ilica 9.

Veliko industrijsko podjetje SPREJME TAKOJ

SAMOSTOJNEGA VODJO

za izgradnjo in vodstvo poslov visoke peči.

Pismene ponudbe poslati pod šifro »Topioničarski« na Publicitas d. d., Zagreb, Ilica 9.

Veliko industrijsko podjetje SPREJME TAKOJ

SAMOSTOJNEGA VODJO

za izgradnjo in vodstvo poslov visoke peči.

Pismene ponudbe poslati pod šifro »Topioničarski« na Publicitas d. d., Zagreb, Ilica 9.

Veliko industrijsko podjetje SPREJME TAKOJ

SAMOSTOJNEGA VODJO

za izgradnjo in vodstvo poslov visoke peči.

Pismene ponudbe poslati pod šifro »Topioničarski« na Publicitas d. d., Zagreb, Ilica 9.

Ženitve

Vsaka beseda 2 din; davek 3 din; za dajanje naslova 5 din; oamamši znesek 20 din.

25letni Dalmatince

posetnik pri Splitu, trgovec v Sloveniji z vinom in drugim materijalom, želi poročiti gospodino, ki kaj poseduje. Ponudbe na ogl. odd. Jutra s sliko pod »Dalmatince«. 22541-23

Ločene

obrtnik, 45 let star, želi resnega znanja z ločeno gospo, katere bi imela nekaj tisoč gotovine. Dopise na ogl. odd. Jutra pod šifro »Zaželjeni dame«. 22532-25

Razno

Beseda 1 Din, davek 3 Din; za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Prvovrstni trboveljski

PREMOG brez prahu, koks, suha drva nudi I. Pogačnik, BOHORICEVA 6, Tetet. 20-59

Varnostniki JUTRA

so zavarovani za 10.000 Din.

Umrl je gospod

Cirman Ferdinand

posestnik v št. Vidu nad Ljubljano — Podgora št. 20.

Pogreb bo v nedeljo 25. septembra ob pol 10. uri dopoldne na župno pokopališče.

št. Vid n/Ljubljano, 23. septembra 1938.

PEPCA, roj. DECAR, žena; dr. MIROSLAV, brat; JOZICA dr. KAVČEVA, sestra — in sorodstvo.

Po kratkem trpljenju je v Gospodu zaspal moj dragi, ljubljani soprog, gospod

LEOPOLD VUKIČ

TRGOVEC IN HIŠNI POSESTNIK

Nepozabnega pokojnika spremimo k zadnjemu počitku v nedeljo, dne 25. septembra 1938 ob 16. uri iz mestne mrtvašnice na mestno pokopališče na Pobrežju.

MARIBOR, dne 23. septembra 1938.

Žalujoča DUŠANA VUKIČ in ostalo sorodstvo

Poslovala se je od nas v 75. letu svojega življenja, in odšla k večnemu Bogu naša nad vse ljubljena mama, stara mama, sestra in tašča, gospa

MARIJA JALEN

roj. ŠOLAR

Na njeni zadnji poti jo spremimo iz hiše žalosti na farno pokopališče v Kropi dne 24. septembra 1938 ob pol 17. uri.

KROPA, dne 22. septembra 1938.

Žalujoči ostali